

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

NIŞTIMAN

Îlon- 1990
Hejmar: 13
Biha: 10 Skr
3 D-Mark

SERXWEBÛN DEMOKRASÎ SOSYALÎZM YEKITÎ

ÇEND GOTIN LI SER NIŞTIMANÊ

Piştî demek dûr û dirêj, kovara me Niştîman dîsa dest bi jiyana weşanê dike. Wek wê bê bîra xwendevanan jî, hejmara 12 ya "Niştîman"ê ya dawî di sala 1985'an de hatibû weşandin. Bê gûman rawestandîna weşana Niştîmanê, berî her kesî xebatkarên xwe xemgîn kiribû. Ji ber vê yekê jî, bi kêfxweşiyek mezin em bi hejmara 13'an de dîsa dighêjin xwendevanên xwe.

Di 12 Îlona sala 1980'an de bi hatina cûnta faşîst ya leşkerî, hêzên şoreşger û demokrat yên Tirkiyê û Kurdistanê derbên mezin xwarin. Piştî vê şikestinê, pêvajoyek dirêj di warê siyasî û rêxistinî de nexweşî destpêkir. Ji vê pêvajoya perçebûnê, hilweşandinê û belavbûnê kê-m-zêde tu rêxistin bê par nema. Vê yekê tesîrek mezin li ser kovaren şoreşger û demokrat jî kir. Nexweşiyên vê pêvajoyê bi awakî aşîkar û tazî kovara Niştîmanê û xebatkarên wê jî dîtî. Ji ber hinek pîrsgirêkên di nav wan kesên Niştîman derdixistin peyda bûn û nehatin çareserkerin, kovara me mecbûr ma ku demê jiyana xwe ya weşanê rawestîne. Ji ber ku ew kelem û histiriyên li ser rîya Niştîmanê bûn, hatin paqijkirin û hinek guherandinên pêwîst hatin çêkirin, êdî Niştîman bi rêkûpêk dikane dest bi weşanê bike û mehê carekê xwe bighîne xwendevanên xwe.

Di despêkirina vê weşanê de, em dixwazin bala raya giştî û xwendeva-

nan bikşînin ser noqteyêke esasî û vê noqtê ronî bikin. Wek tê zanîn, ku Niştîman heta îro 12 hejmar weşiyaye. Ji vê hejmarê û vir de, çî teştên ku li ser navê Niştîmanê hatiye kirin, Redaksiyona me û xwediyê Niştîmanê girê-nadin. Ji dervî hayê redaksiyonê û xwediyê kovarê di meha Tebaxa sala 1986-an de bi navê Niştîmanê hejmarek (13/14) hatiye weşandin. Ne hay û ne jî têkiliya me bi wê hejmarê re heye. Bi awakî korsanî derxistina wê hejmarê, bi tu awayî me girênade. Ji ber vê jî, Niştîman bi destpêkirina jiyana weşanan nû ve, pêwîst dibîne ku vê rewşê jî ronî bike.

Ji bo kovarekê tiştê herî giring jî, xwedî jiyaneke hergavî û îstikrarî be.

Eger ev pêk bê, ew kovar dikane pêşde here û xûrt bibe. Ev, ji bo kovara me Niştîman jî derbas dibe. Ji ber vê jî, em dixwazin xwendevanên me bizanîbin, ku redaksiyona me, wê hewl bide ku vî tiştî pêk bîne.

Polîtîka weşana Niştîmanê ev e: Em dixwazin ku xwendevanên me bizanîbin ku Niştîman kovarek demokratîk e. Wek demê berê, em dê ji niha pê ve jî vê polîtîka xwe bidomînin. Bê ku nivîsandinên li dijî menfeata gelê Kurd û tekoşîna wî ya netewî û demokratîk, rûpelên Niştîmanê wê ji her kesê welatparêz, demokrat û şoreşger re vekiri bin. Tevî vê jî, em dê cih nedin mûnaqesên neyînî, ku tovê dijminatîyê di nava rêxistinên welatparêz biçîne. Ji

dervî vêya bi şertê ku xwediyê nivîsarê girêde, emê bi awakî serbestî cih bidin nivîsandinên ku fayde bidin tekoşîna gelê me ya netewî û demokratîk û yên li ser ziman, edebiyat, kultur, folklor, dîrok, aboriya civatî û rewşa civatî, lêkolandin û çavkaniyên di wan waran de de. Nivîsandinin bi îmze xwediyên xwe girêdidin, redaksiyon û xwediyê kovarê ji wan ne berpirsyar in. Nivîsandinên ku ji Niştîmanê re tên şandin, ji bo weşana wan, redaksiyon biryar dide. Û ger bê weşandin ya jî neyê weşandin şûnda nayên şandin.

Niştîman di vê pêvajoya weşanê de, wê giraniya xwe bide ser nivîsandinên bi kurdî. Armanca wê, gorî navê xwe bibe kovarek kurdî ya siyasî, civakî û kulturî. Di îmkanên xwe de, Niştîman ewê hewl bide, ku bi tîpên latînî û hemû zaravên kurdî bê weşandin. Di warê zimanê kurdî, edebiyat, folklor û dîroka kurdî de, alîkarî û pêwîstiya Niştîmanê bi her kesên welatparêz heye.

Li dervî wan tiştên ku me gotin jî; Niştîman wê cih bide çavkaniyên îlmî, dîrokî û wergerên pêşîya pêvajoya ku Kurdistan tê de derbas dibe, ronî bikin. Naverokek dewlemend û weşanek bi rêkûpêk jî, bi piştgirî û alîkariya xwendevanan ve girêdayî ye.

Bi heviya ku em di hejmareke din bi hev re bin...

REDAKSIYON

NIŞTIMAN YENİDEN ÇIKARKEN

Uzun bir aradan sonra dergimiz NIŞTIMAN yeniden yayın hayatına giriyor. Okurlarının hatırlayacağı üzere Niştıman'ın son sayısı olan 12. sayı 1985 tarihinde yayınlanmıştı. Şüphesiz, dergimizin uzun bir süre için yayını durdurmak zorunda kalması en başta biz Niştıman çalışanlarını üzen bir durumdur. Bu nedenle Niştıman'ın 13. sayısı ile yeniden okurlarımızla birlikte olmanın gurur ve sevincini yaşıyoruz.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da devrimci-demokratik güçler 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbeyle birlikte ağır bir yenilgiye uğradılar. Bu yenilgiyi uzun süren siyasi ve örgütsel bunalımlar süreci izledi. Bölünme, dağılma ve çözülme sürecinden az veya çok her kes payını aldı. Bundan devrimci, demokratik yayın organları da etkilendi. Bütün çaplaklığıyla bu sürecin olumsuzluklarını Niştıman dergisi ve Onu çıkaranlar da yaşadı. Niştıman dergisini çıkaranlar arasında ortaya çıkan bazı sorunların aşlamaması yüzünden dergimiz yayını geçici bir süre için durdurmak zorunda kaldı. Niştıman'ın yeniden yayınına başlayabilmesi varolan bu sorunların aşılmasına ve yeni bazı düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır.

Niştıman yeniden yayınlanırken önemli bir noktayı okurlarımızın ve demokratik kamuyunun dikkatine sunmak istiyoruz. Bilindiği gibi Niştıman bu güne kadar 12 sayı yayınlanmıştır. 12. sayının yayınlandığı tarihten bugüne kadar Niştıman adına yapılan hiç bir şey Redaksiyonumuzu ve derginin sahipliğini yapan merciyi bağlamıyor. Redaksiyonun ve dergi sahipliğinin bilgisi dışında 1986 tarihinde 13/14. sayı olarak ve "Niştıman" adıyla yayınlanan sayının bizimle bir ilgisi yoktur. Korsanca çıkarılan bu sayı hiç bir suretle bizi bağlamıyor. Niştıman'ın yeni sayısı ile birlikte bu durumu da açığa kavuşturmayı gerekli görüyoruz.

Bir yayın organı için en önemli faktörlerden biride istikrarlı ve sürekli bir yayın hayatına sahip olmasıdır. Bu sağlandıkça bir yayın organı gelişip güçlenebilir. Bu, dergimiz Niştıman için de geçerli olacaktır. Bu nedenle, Redaksiyonumuz, Niştıman'ın yayın periyodunda buna azami dikkat göstereceğini, okurlarımızın bilmesini istiyoruz.

Niştıman'ın yayın politikasına gelince: Okurlarımızın bilmelerini isteriz ki NIŞTIMAN demokratik bir yayın organıdır. Geçen dönemde sürdürdüğü yayın politikasını bundan böyle de sürdürmeye devam edecektir. Onun sahifeleri yurtsever, demokrat, devrimci her kесе açıktır. Ancak, Kürt halkının çıkarlarına ve O'nun ulusal-demokratik mücadelesine ters düşmemek koşuluyla. Bununla birlikte yurtsever örgütler arasında düşmanlıklar yaratacak ve olumsuz polemiklere yolaçabilecek yazılara da yer verilmeyecektir. Bunun dışında, yazarını bağlaması koşuluyla Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesine katkıda bulunan ve Kürt dilini, edebiyatını, kültürünü, folklorünü, Kürt toplumunun ekonomik ve sosyal durumunu, Kürt tarihini konu alan makale, yorum, araştırma, inceleme ve bu nitelikteki belgelere serbestçe yer verilecektir. İmzalı yazılardan Redaksiyon ve dergi sahipliği sorumlu olmayacaktır, imzayla çıkan yazılardan sahipleri sorumlu olacaklardır. Niştıman'a gelen yazılardan hangisinin yayınlanacağına ve hangisinin yayınlanamayacağına ise Redaksiyonumuz karar verecektir. Yayınlansın yada yayınlanmasın Niştıman'a gelen yazılar geri gönderilmeyecektir.

Niştıman, yayın sürecinde giderek Kürtçe yazılara ağırlık verecektir. Adına uygun olarak siyasi, sosyal ve kültürel bir Kürtçe dergi olmayı amaçlamıştır. Niştıman olanakları ölçüsünde Latin harfleriyle Kürtçe'nin tüm lehçelerinde yayın yapmaya çalışacaktır. Bu alanda Niştıman'ın Kürt dili, edebiyatı, kültürü, folklorü ve tarihi konularında her Kürt yurtseverinin yardımına, destek ve katkılarına ihtiyacı vardır.

Ayrıca Niştıman, sahifelerinde tarihi ve ilmi değeri olan belgelere; Kürdistan'da yaşanan bugünkü siyasal sürece ışık tutan Dünya basınından alınmış çevirilere (haber, yorum ve makalelere) de yer verilecektir. Niştıman'ı içeriği zengin ve kaliteli bir yayın yapmak okuyucularının destek ve katkılarına bağlıdır.

Gelecek sayıda buluşmak umuduyla...

REDEKSİYON

KUVEYT'İN İŞGALİ, OLASI GELİŞMELER VE İZLENMESİ GEREKEN POLİTİKA

Irak yönetimini Kuveyt'i işgal ve ilhak etmeye iten nedenler çok yönlüdür. Sekiz yıl süren Irak-İran savaşı Irak'a hiç bir şey kazandırmadı. Yüzbinlerce insanın ölümü ve sakat kalması, zayıf düşen ekonomi, Kuveyt ve diğer Arap ülkelerine olan milyarlarca dolarlık borç, bunun uzun vadede getireceği siyasal ve sosyal huzursuzluklar vb. Bu işin bir yanı, diğer yandan bugün Irak'ta her şey savaş ortamına göre biçimlendirilmiştir. Irak'ta bir milyonluk ordu ve güçlü bir millitarist yapılanma var. Bu iç nedenlerle birlikte dış bazı nedenler de vardır. Araplar bölünmüş bir durumdadır. Kendi içinde bölünmüş bir Arap Dünyası iç ve dış olaylar karşısında son derece aciz kalmaktadır. Araplar üç milyonluk İsrail karşısında derin bir ulusal eziklik içindedirler. Taçlı, fesli emperyalizmin işbirlikçisi zengin Arap rejimleriyle Arap halkları arasında derin çelişki ve hoşnutsuzluklar vardır. Arap halkları güvenilir bir siyasal lider arayışı içindedirler. Arap Dünyasında emperyalizme, siyonizme ve dış güçlere karşı tepki temelinde ortaya çıkan güçlü bir milliyetçilik akımı vardır. Bunların dışında saymadığımız daha birçok iç ve dış nedenler.

Bu koşullarda Saddam Hüseyin sadece Kuveyt'i işgal ve ilhak etmeyi hedeflemiyor. Saddam aynı zamanda Arap Dünyasının liderliğine oynuyor. O'na göre Arap birliği ancak zor ve şiddet yoluyla sağlanabilir. Arap petrollerini denetimi altına almakla Irak hem Arap aleminin liderliği rolünü üstlenecek, hemde Ortadoğu'nun süper gücü olacaktır. Kuveyt'in işgal ve ilhaki bu planın gerçekleşmesinde bir ilk adım olacaktır.

Saddam Hüseyin'in hesaplayamadığı en önemli faktör ise uluslararası alanda kendisine gösterilecek tepkinin bu düzeyde olabileceğiydi. ABD ve

Sovyetler Biliği (SB) Dünya'da ilk kez böyle bir olay karşısında bu düzeyde ortak ve sert bir tavır alıyorlar. Bir kaç ülke dışında Dünya'da bütün ülkeler BM'ler tarafından alınan kararlara aktif olarak katılmışlardır. ABD ve müttefikleri BM'in aldığı kararlara dayanarak bölgeye askeri yığınak yapıyorlar. Şu anda Körfez bölgesi her an bölgesel bir savaşa dönüşebilecek bir durumdadır. Kuşkusuz ABD ve müttefikleri açısından sorun Kuveyt'in işgal edilmesi değildir, sorun emperyalizmin bölgedeki çıkarlarının korunması sorunudur. Savaş çıkarsa, özünde bu bir petrol savaşı olacaktır.

Durum şunu gösteriyor: Savaş çıksın yada çıkmasın Ortadoğu güçler dengesinde önemli değişiklikler olacaktır. Kuveyt'in ve hatta Körfez'in eski konumunu geri getirmek olanaklı değildir. Bunun yerini yeni güçler dengesi alacak, yeni bir siyasal biçimlenme ortaya çıkacaktır. Ancak bunun, Ortadoğu'nun mevcut statükosunda ciddi değişiklikler yaratacağını beklemek fazlaca bir iyimserlik olur. Bununla birlikte bölgesel bir savaşın çıkması halinde Ortadoğu'nun siyasal haritasında önemli bazı değişikliklerin olabileceğini de hesaplamak gerekiyor. Dikkatlerin asıl bu nokta üzerinde yoğunlaştırılması gerekiyor.

Irak'a askeri bir müdahale olsun veya olmasın mevcut durumda taraf olan güçler açısından Saddam Hüseyin yönetiminin işbaşında kalması zor ve kabul edilebilir bir durum değildir. Bugünkü Körfez bunalımında taraf olan tüm güçler hesaplarını bunun üzerine yapıyorlar. Türkiye, "Saddam gitsin, Baas partisi kalsın" diyor. Bu olası sonuçlardan biridir ve Türkiye açısından ne anlama geldiği açıktır. Türkiye, Kürt ulusal hareketine karşı Baas partisini bir güvence ve istikrar unsuru olarak görüyor. Türkiye'nin

ABD'den yana aktif taraf durumuna gelmesinin temelinde yatan asıl nedenlerden biride Kürt sorunu karşısında duyduğu bu korku ve tedirginliktir. Çıkacak olan bir savaşta Türkiye'nin yeneleceği ana hedef Kürt ulusal hareketi olacaktır ve bu durumda savaş Kürt halkı açısından büyük bir yıkımı getirebilir. Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin buna karşı uyanık ve hazırlıklı olmaları gerekiyor.

Bugünkü durumun Kürt ulusal hareketi açısından olumlu ve olumsuz yanları vardır. Her iki yanıylada durumu dikkatle izlemek ve koşullara göre en akılcı, en doğru ve Kürt halkının ulusal çıkarlarına denk düşen en iyi yolu bulmak ve buna göre politikalar oluşturmak gerekiyor. Kürt ulusal demokratik güçleri değişen durumlara göre çok yönlü bir politika izleme şansına sahiptirler. Şüphesiz gelişmeler Kürt halkının iradesi dışında yaşanıyor. Ancak mevcut durumda gelişmelerin Kürt ulusal hareketine, esas olarak Güney Kürdistan hareketine, yeni bazı fırsatlar yarattığıda ortadadır.

Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin bugünkü duruma göre, olası bir savaş haline göre ve savaş sonrasında göre çok yönlü politikalarının olması ve buna göre hazırlanmaları gerekiyor. Çıkacak bir savaş sonrasında Irak'ta ortaya çıkacak durum ne olabilir? Kürt ulusal hareketi açısından sorunun can alıcı noktası budur. ABD ve müttefiklerinin Irak'a yönelik askeri bir müdahalesi olamadan veya savaş çıkmadan Saddam Hüseyin'in başında bulunduğu Baas yönetimi düşürülebilir mi? Irak'a uygulanan ekonomik ambargo ve ablukanın uzun sürede başarıyla sürdürülmesi zordur ve bunun güvençesi de yoktur. Bu koşullarda Irak'ta rejimi devirecek en önemli güç Kürt ulusal hareketi olacaktır. Zira Irak'a

bugünkü durumda ciddi olarak rol oynayabilecek tek örgütlü muhalif güç Kürt ulusal hareketidir. Bu durumda Baas rejimini devirmek için Kürt ulusal hareketini desteklemek ve aktif olarak devreye sokmak bir çok uluslararası güç açısından önem kazanan bir alternatif olacaktır.

Kürt örgütleri, Kürt sorunu uluslararası platformlara getirerek kazanımlarını uluslararası güvenceye bağlamalıdır. Bu koşullarda güvencenin kaynağı tek başına ne ABD, ne Avrupa ve ne SB'dir. Bu güvencenin kaynağı bir ilk adım v geçici bir aşama olarak ancak BM'ler olabilir. Bölgede yaşanan durum zayıfda olsa Kürtlere böyle bir olanığın kapısını aralıyor.

Körfez bunalımı ve yolacağı gelişmeler karşısında genel olarak bölge devrimci güçlerinin ve özel olarak Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin izleyecekleri doğru politika ne olmalıdır? Her şeyden önce devrimci güçler bu savaşa karşı çıkmalıdır. Bu savaş haksız bir savaş olacaktır. Mevcut durumda hem kanlı Irak yönetimine ve giriştiği çılgınlıklara karşı çıkılmalıdır, hem de başını ABD emperyalizminin çektiği emperyalist saldırı ve hegemonya'ya karşı çıkılmalıdır. Savaş bölge halklarına ölüm ve yıkımdan başka bir şey getirmeyecektir. Saddam'ın giriştiği eylem anti-emperyalist bir eylem değildir. Kürdistan'ın bir jparçasını sömürge olarak elinde tutan ve kendi ülkesinde Kürt halkını kimyasal silahlarla katliamlardan geçiren, emekçi halklar üzerinde amansız bir diktatörlük uygulayan, dışa karşı saldırgan ve ilhakçı bir politika izleyen Saddam Hüseyin yönetimi anti-emperyalist olamaz. Buna karşın ABD ve diğer emperyalist ülkelerin yaptığı Ortadoğu bölgesinde kendi çıkarlarını ko-

rumaktır. Bu bölgede hegemonyanın tam olarak sağlanması, bölgenin ulusal ve toplumsal güçlerinin bastırılması ve haklar üzerindeki emperyalist denetimin daha da sıklaştırılması demektir.

Bölge devrimci güçlerinin her iki hayduta (ABD-Irak) karşı da tavır alarak devrimci bir savaş cephesini oluşturmaları en doğru olanıdır. Ancak, bugün için bunun koşulları yoktur, yada çok zayıftır. Buna rağmen izlenmesi gereken politika buna hizmet etmelidir.

FKÖ, olayın başında Irak'ın yanında yerini alarak konumunu belirlemiş bulunuyor. Bu tavrıyla FKÖ çok yanlış ve vahim bir politika sergilemiştir. Kürdistan Ulusal demokratik güçleri böyle bir duruma düşmemek için son derece uyanık davranmalıdırlar. Bölge devrimci güçleri açısından sorun bir tercih sorunu değildir. Olayların çok karışık ve gelişmelerin çok hızlı bir şekilde yaşandığı bu süreçte güçler dengesi, bunların niteliği, çok yönlü ilişki ve çelişkileri dikkatle izlenmelidir. Kürt ulusal hareketi bağımsız bir politika izleyerek varlığını duyurabilecek ve özellikle diplomasi alanında hesaba katılması zorunlu olan bir güç haline gelmek zorundadır. Kürt örgütleri Kürt sorununu uluslararası platformlara getirerek kazanımlarını uluslararası güvenceye bağlamalıdır. Bu koşullarda güvencenin kaynağı tek başına ne ABD, ne Avrupa ve ne SB'dir. Bu güvencenin kaynağı bir ilk adım ve geçici bir aşama olarak ancak BM'ler olabilir. Bölgede yaşanan durum zayıfda olsa Kürtlere böyle bir olanığın kapısını aralıyor. Kürt sorunu ilgili devletlerin sınırlarını aşmadıkça ve antlaşmalar Kürtler ile ilgili ülkeler arasındaki çemberi aşmadıkça, geçmişte görüldüğü gibi kazanılmış hak ve mevzilerin kaybedilmesi yine yaşanacaktır. Savaşa taraf olmadan önce bunun güvencesi yaratılmalıdır. Bu alanda özellikle Güney Kürdistan ulusal demokratik güçleri duyarlı ve hazır-

lıklı olmalıdırlar. Çünkü, şu aşamada uluslararası güçlerin politik hesapları esas olarak Irak ve Irak'ın siyasal geleceği üzerine yoğunlaşmıştır.

Körfez bunalımının yolacağı gelişmeler sürecinde Kürt örgütleri sömürgeci ve emperyalist güçlerin çıkar savaşında piyon olmak istemiyorlarsa Kürt halkının ulusal çıkarlarını esas alan bağımsız ve ortak bir politika gütmelidirler ve her şeyden önce Kürt halkının gücüne güvenmelidirler.

Bölgede yaşanan gelişmeler karşısında Kürdistan ulusal demokratik güçleri ülkenin genelinde dağınık ve hazırlıksızdırlar. Ulusal demokratik güçlerin ortak bir stratejisi, programı, politikası ve örgütü yoktur. Bu koşullarda Kürt ulusal hareketinin en büyük dezavantajı budur. Buna karşın Kürt halkının harekete geçirilmesi gereken büyük potansiyel gücü vardır. Ortak bir strateji doğrultusunda doğru hedeflere yöneltilmediği takdirde bu gücün şu veya bu devletin çıkarlarına kullanılması tehlikesi bugün her zamankinden daha fazladır. Kürt halkının gücünün sömürgeci ve emperyalist devletlerin politikalarına alet edilmemesi için her kesin sorumlu ve akılcı davranması gerekiyor. Bu nedenle de ulusal demokratik güçlerin ortak bir strateji ve ortak bir politikaya mutlak ihtiyaçları vardır. Bunun koşullarının yaratılması gerekiyor. Bölgedeki gelişmeleri bir fırsat olarak değerlendirmek ve bu yolda somut adımlar atmak lazımdır.

Körfez bunalımının yolacağı gelişmeler sürecinde Kürt örgütleri sömürgeci ve emperyalist güçlerin çıkar savaşında piyon olmak istemiyorlarsa Kürt halkının ulusal çıkarlarını esas alan bağımsız ve ortak bir politika gütmelidirler ve her şeyden önce Kürt halkının gücüne güvenmelidirler.

12 ELÜL SÖMÜRGEÇİ-FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜNÜN İKTİKARI 10.YILINI DOLDURUYOR

Hoşnav Jêhat

Türkiye'de Eylül 1980'de işbaşına gelen sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğün iktidarı 10. yılını dolduruyor. Diktatörlük bu on yıllık süre içinde neler getirdi ve neler götürdü? Faşist diktatörlüğü ulusal ve uluslararası düzeyde hangi sosyal, siyasal ve ekonomik koşullar doğurdu? Faşist diktatörlük iktidarı altında bugün gelinen aşama nedir? Sorulması gereken bir çok soru vardır.

Yaygın bir görüş olarak dile getirildiği gibi Türkiye'de her on yılda askeri bir darbenin yapılması adeta bir gelecek halini almıştır. 1961,1971 ve 1980 darbeleri. Bunların dışında başarıya ulaşmamış daha bir çok darbe girişimleri olmuştur. Türkiye gibi Üçüncü Dünya ülkelerinde askeri ve faşist darbelerin çok yönlü iç ve dış nedenleri vardır. Bununla birlikte bu tür darbelerin başarısı için belirli koşulların oluşması ve uluslararası konjoktürün uygun olması gerekiyor.

Dünya'da askeri ve faşist darbeler esas olarak Üçüncü Dünya denilen emperyalizme bağımlı geri kalmış ülkelerde görülüyor. Bu durum emperyalizmden kaynaklanıyor. Emperyalizm geri kalmış ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik gelişmelerini kontrolü altında tutmak için çeşitli yollara baş vuruyor. Bu ülkelerde gelişen muhalefet hareketlerini bastırmak, yerli egemen sınıfların iktidarlarını güvenceye almak için askeri ve faşist darbeleri tezgahlıyor ve bunları destekliyor. Bu ülkeler üzerindeki ekonomik, politik ve askeri egemenliğini bu yoldan güvence altına almaya çalışıyor.

12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesi'de emperyalizmin bu politikasının bir sonucudur. Elbette bu darbenin içsel ve bölgesel nedenleri de vardır. 12 Eylül politikasının takipçisi ve bugünkü uygulayıcısı Turgut Özal Elazığ'da yaptığı bir konuşmada batılı emperyalist ülkelerin 12 Eylül askeri-faşist darbesiyle ilgili politikalarını şöyle ifade

ediyor: "Batılı ülkeler, Türkiye'yi nasıl düzeltereklerine dair kararlar aldılar. Nasıl Türkiye'yi düzlüğe çıkarırsınız, diye yollar araştırdılar. Aslında, bu çalışmaların altında Türkiye'nin NATO üyeliği yatıyor. Türkiye, Orta Avrupa'daki Sovyet tehlikesini hafifleten bir unsurdur. Orta Avrupa'daki baskının azaltılmasında Türkiye gibi kanat ülkelerinin rolü var. Ben hatırlıyorum. O zamanki Alman Başbakanı Schmitt bana, "Türkiye'yi seviyorum. Çünkü Hamburg'un 60 km ötesinde Rus tankları var." demişti. CIA raporları, çeşitli uluslararası kuruluşların araştırmaları ve daha başka bir çok kaynak 12 Eylül'ün hazırlanmasında ABD, NATO ve diğer uluslararası gerici güçlerin oynadıkları rolü çok açık ve net bir biçimde ortaya koyuyorlar.

1970'li yılların sonlarına doğru Ortadoğu bölgesinde önemli gelişmeler yaşandı. Bölgenin politik dengelerinde ABD'nin aleyhine ciddi değişimler oldu. Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a müdahalesi, emperyalizmin bölgedeki jandarmalık rolünü üstlenen İran Şahlığının devirilmesi bölgede bir boşluk doğurdu. ABD bu boşluğu doldurmak için yeni arayışlara koyuldu. Bölgede ortaya çıkan bu boşluğu en iyi biçimde Türkiye doldurabilirdi. Emperyalist ülkelerin bölgede güven duyduğu ülkelerin başında Türkiye geliyordu. Ancak, Türkiye'nin bu rolünü oynayabilmesi ve emperyalizmin bölgesel çıkarlarını en iyi şekilde savunabilmesi bazı koşullara bağlıydı.

Bölgedeki gelişmeler sadece emperyalizmi değil, sömürgeci Türk egemen sınıflarını da ürkütüyordu. Bu gelişmelerden biride Kürt Ulusal Hareketi'ydi. İran'da Şah despotliğunun devrilmesi ardından Doğu Kürdistan'da ulusal muhalefetin kısa bir sürede silahlanması ve ulusal demokratik taleplerini dayatması, Güney Kürdistan'da 1975 yenilgisi ardından silahlı ulusal hareketin bulunduğu düzey, kuzey Kürdistan ulusal demokratik hareketi-

nin bulunduğu düzey vb. sömürgeci TC devletini ciddi bir şekilde ürkütüyordu.

Diğer yandan 12 Eylül askeri-faşist darbesini hazırlayan ekonomik, siyasal ve sosyal bir dizi iç nedenler de vardır. Bilindiği gibi 1970'li yıllarda Türkiye derin bir ekonomik, politik ve sosyal bunalım sürecini yaşadı. Buna bağlı olarak Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da ulusal ve toplumsal muhalefet hareketi de yeni bir döneme giriyordu. Türkiye ve Kürdistan'da kitleler giderek politize oluyorlardı. Türkiye devrimci demokratik güçleriyle Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin etkinliği hesaba katılması gereken bir düzeye gelmişti. Bu gelişmeler sömürgeci Türk egemen sınıflarını ciddi bir şekilde ürkütüyordu.

Bu dönemde egemen sınıflar arasında da çelişkiler yoğunlaşmıştı. Tekelci burjuvazi ekonomik, politik ve sosyal alanda mutlak bir egemenlik peşindeydi. Ancak, siyasal ve ekonomik alanda tek başına karar verebilecek güç ve durumda değildi. Egemen sınıfların diğer kesimleriyle birlikte kurduğu koalisyon hükümetleri ekonomik ve politik bunalımın önünü açamıyor ve iktidar değişiklikleri birbirini izliyordu. Siyasal kriz giderek derinleşmişti. Kitleler arasında derin hoşnutsuzluklar vardı. Yönetenler yönetemiyor, yönetilenler yönetilmek istemiyorlardı. Siyasal kriz tüm kurum ve kuruluşlarıyla devletin her kademesinde görülüyordu.

Bu koşullarda İMF, OECD ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının Türkiye'ye dayattığı ekonomik politikanın uygulanabilmesi olanaklı değildi. Örneğin "24 Ocak Kararları" ve öngördüğü ekonomi politikası istikarsız koalisyon hükümetleri eliyle uygulanamazdı. Bunun için yapısal bazı değişikliklerle birlikte güçlü bir iktidar gerekiyordu. Diğer yandan devrimci güçlerin dağıtılması ve toplumsal muhalefetin bastırılması gere-

kiyordu. Çünkü 24 Ocak kararları kit-
lelerin ekonomik yaşamını derinden
etkileyecek sonuçlar doğuracaktı. Be-
nimlenen ekonomi politikası uluslara-
rası tekellerle işbirlikçi yerli tekeller
burjuvazinin çıkarları doğrultusunda
daydı.

12 Eylül askeri-faşist darbesini ha-
zırlayan neden ve gerekçeler kısaca
bunlardır. On yıllık süre içinde yapı-
lanlar belirlenen bir politika doğru-
lunda yapılmıştır. Zira 12 Eylül
politikası önceden planlanıp program-
lanan bir politikadır. Darbenin sosyal
ve psikolojik ortamının yaratılması için
sistemli bir takım eylemler geliştirildi.
1977'den sonra yapılan bir çok terör
eylemi ve kitle katliamı bizzat devletin
örgütleri tarafından gerçekleştirildi.
1977'den sonra yapılan bir çok terör
eylemi ve kitle katliamı bizzat devletin
örgütleri olan MİT, Kontr-Gerilla ve
onların sivil uzantısı olan MHP ve yan
örgütleri tarafından gerçekleştirildi.
Bununla kitleler üzerinde tek seçeneğin
askeri bir darbe olduğu fikri işleniy-
ordu.

Belli bir hazırlık süreci ardından 12
Eylül'de "Vatanın ve milletin bölün-
mez bütünlüğünü korumak", "milletin
can ve mal güvenliğini sağlamak", "te-
rör ve anarşinin kökünü kazımak",
"raydan çıkan ekonomiyi düzeltmek",
"devletin otoritesini yeniden kurmak"
vb. gerekçeler adına emir ve komuta
zinciri içinde "şanslı Türk ordusu" yö-
netime el koydu. Anayasa, meclis, sen-
dilar vb. kapatıldı. İlerici bütün kurum
ve kuruluşlar ortadan kaldırılarak yö-
neticileri tutuklandı ve bizzat general-
ler tarafından ortadan kaldırılan
Anayasa'ya göre yargılandılar. İşbaşına
gelen askeri-faşist generaller cuntası
öncelikle kendisi için tehlike oluşturan
Kürdistan ulusal demokratik güçleriyle
Türkiye Solu'nun radikal kesimlerini
imha etmekle işe başladı. Ardından
diğer ılımlı kesimlere yöneldi. Türkiye
ve Kürdistan boydan boya askeri bir
kışlaya çevrildi, onbinlerce insan tutu-
klanarak ağır işkencelerden geçirildi
ve zindanlara konuldu. Bu arada faşist
cuntanın karakterini gizlemek, kitlele-
rin tepkisini azaltmak, içte ve uluslara-
rası kamuoyunda cuntanın
tarafsızlığını göstermek için taktiksel
olarak faşist MHP'nin bazı unsurlarında
tutklanarak geçici olarak yargılandı.
Nitekim tutuklanan MHP'liler kısa bir
dönem sonra birer birer serbest bira-

kıldı. MHP'nin önde gelen unsurların-
dan Agah Oktay Güneş: "Bizim düşün-
cemiz iktidarda, biz içerdeyiz."
diyordu. Gerçekte buydu. Faşist cuntanın
kimler adına, ne için ve kimlere
karşı iktidara geldiği Türkiye ve Kür-
distan'da emekçi halka, ilerici, demo-
krat ve yurtsever güçlere ve Kürt
ulusuna karşı giriştiği eylem ve uygula-
malarıyla ortaya koydu. Azgın bir dev-
let terörü altında Kürdistan'ı bir savaş
alanına çevirdi. Baskı, işkence ve katli-
am gündelik bir hal aldı. 60'a yakın
insan resmen idam edildi. Hala idamı
bekleyen 250'ye yakın dosya meclisin
onayını bekliyor. Yüzlerce insan dağ
başlarında, işkencelerde, sokak ortala-
rında öldürüldü, sakat bırakıldı. Faşist
cunta yaptıklarını ve yapacaklarını ya-
sal bir zemine oturtmak için "orman
yasaları" türünden ırkçı-şöven bir
Anayasa'yı hazırlatarak süngü zoruyla
kitlelere kabul ettirdi.

Türkiye'nin bugünkü durumu nedir,
faşizm aşılmış mıdır? Türkiye'de fa-
şizmin iktidarı hala aşılmamıştır. Fa-
şizm bir devlet biçimidir. Bu devletin
belirlediği rejim aşılmadıkça ve faşist
yapılanma ortadan kaldırılmadıkça fa-
şizmin aşıldığını söylemek mümkün
değildir. 12 Eylül ile birlikte yukarıdan
aşağıya doğru devletten kurum ve kuru-
luşları faşistleştirilmeye çalışıldı ve bu
yolda ileri bir yol katledildi. Bugün ha-
la devletin yapısını ve rejimin karakteri-
ni belirleyen 12 Eylül generallerinin
getirdiği ırkçı-şöven ve faşist Anaya-
sa'dır. Bugüne kadar yapılan seçimler
serbest ve demokratik seçimler de-
ğildir, işbaşındaki hükümetler halkın
özgür iradesiyle gelen hükümetler
değildir. Seçimlerin yapılmış olması
Cumhurbaşkanı ve Başbakanın ve di-
ğer yöneticilerin sivil olması birt şeyi
değiştirmiyor. 12 Eylül gemisinin kap-
tanları değişti, ancak gemi aynı rotada
yol almaya devam ediyor. Turgut Özal
ve ekibi 12 Eylül ruhunun takipçisi ve
emperyalizmin sadık dostu olarak aynı
politikayı devam ettiriyor. Ancak, Tür-
kiye'de ve Kürdistan'da halklarımızın
gelişen mücadelesi karşısında 12 Eylül
rejimi her geçen gün geri adımlar at-
mak zorunda kalıyor. Kürt ulusunun,
emekçi halkın, ilerici, demokratik güç-
lerin mücadelesi geliyor, toplumsal
muhalafet yükseliyor. 12 Eylül rejimi
her yönüyle zorlanıyor. Fakat, bilmek
lazımdır ki Türkiye'de faşizmin kökü
ancak halklarımızın devrimci mücade-

lesiyle kazılabilir.

Faşist diktatörlük iktidarı boyunca
azgın bir ırkçı, şöven propoğanda yü-
rüttü. Kitleleri apolitize etmek için her
yolu denedi. Kemalizm ile Türk-İslam
düşüncesinin sentezi temelinde ideo-
lojik dayanaklarını güçlendirmeye ve
bu temelde kendisine toplumsal bir tem-
mel oluşturmaya çalıştı. Kürdistan'da
bundan böyle ırkçı, şöven Kemalist dü-
şüncelerin hayat bulamayacağından
özelikle dinsel propoğandaya ağırlık
verdi. Türkiye'de ve Kürdistan'da din-
ci, gerici çevreleri bizzat destekleyerek
geliştirmeye çalıştı.

Faşist diktatörlük Kürdistan'a yöne-
lik özel bir politika uygulamaya koydu.
Ki asıl hedeflerinden biride buydu.
Kürdistan'ın sömürge konumunu
"Bölge Valiliği"yle yeni bir statüye bağ-
ladı. Kürdistan bugün faşist sömürge
valiliğinin keyfi idaresi altında fiili bir
savaş bölgesi olarak yönetilmektedir.
Türkiye'de sıkıyönetim kaldırıldığı
halde Kürdistan hala sıkıyönetim altın-
dadır. Bir yandan baskı, işkence ve kat-
liam; diğer yandan sömürü ve
yoksulluk hayatı cehenneme çevirmiştir.
Kürt halkının gelişen ulusal demo-
kratik mücadelesini bastırmak ve
Kürdistan'ın Dünya ile olan bağlarını
kesmek için son kitlesel eylemlerden
sonra 413 sayılı "Sansür Ve Sürgün"
(SS) kararnamesiyle Kürdistan'a yö-
nelik özel baskı politikası bir kat daha
artırılmıştır.

Faşist diktatörlük ekonomik alanda
Türkiye ve Kürdistan'ı adeta bir de-
prem alanına çevirmiştir. Bu süre boy-
unca bir avuç tekellerin burjuvazinin kâr ve
sermayeleri astronomik rakamlara
ulaşırken, işçi sınıfının alım gücü 12
Eylül öncesine göre %50'nin altına
düşmüştür. Enflasyon 12 Eylül öncesi
%25-30 iken, şimdi yıllık ortalama
%60-70 ve bazen %100'e varmaktadır.
Bir Dolar 80 TL iken, şimdi 2700 TL'dir.
Bir Alman Markı ise 43 TL den 1780
TL'sine çıkmıştır. Dış borçlar 18 Milyar
Dolar'dan 50 Milyar Dolar'ın üstüne
çıkmıştır. İşsizlik, gizli ve açık işsizlik
olarak, 3 milyon kişiyi bulmuştur. Eko-
nomiyi rayna oturtmak için geldiğini
söyleyen faşist diktatörlüğün Türkiye
ve Kürdistan halklarına getirdiği du-
rum kısaca budur.

Faşist diktatörlüğün iktidarı altında
ekonomik, sosyal ve politik bunalım
daha da derinleşmiştir. Bunun sonucu
olarak toplumda derin bir ahlaki ve

kültürel yozlaşma, değer yargılarında aşınma süreci yaşanmaktadır. İşsizlik, yoksulluk ve ekonomik bunalımın sonuçları olarak fuhuş, ahlaksızlık, rüşvet, intihar vb. alabildiğine artmıştır. Tedavi parası ödenmedi diye insanların cesetleri hastahanelerde rehine olarak alkonuluyor. Aç kalmamak için insanlar organlarını satıyorlar. Burjuva basını bile sık sık bu manzaralara yer vermek zorunda kalıyor.

Türkiye ve Kürdistan devrimci demokratik güçlerinin durumuna gelince. Türkiye ve Kürdistan devrimci demokratik güçleri 12 Eylül'de işbaşına gelen sömürgeci, askeri-faşist diktatörlük karşısında ciddi bir varlık gösteremediler, uğranılan yenilginin sonuçlarını ağır bir faturayla ödediler. Bir çok deney ve girişime rağmen faşizme karşı ortak bir mücadele cephesi yaratılamadı. Devrimci güçlerin içinde bulunduğu bölünme, dağınıklık ve alternatifsizlik devam ediyor.

Buna karşın Türkiye'de ve Kürdistan'da yeni bir süreç yaşanıyor. Kürdistan'da hızla yükselen ulusal uyanışa paralel olarak Kürt halkının ulusal muhalefeti yeni boyutlar kazanıyor. Türkiye'de işçi sınıfı hareketiyle gençlik hareketi yeniden canlanıyor. İlerici,

demokrat ve aydın çevrelerin demokratik hak ve özgürlükler için başlattığı hareket geniş toplum kesimlerinden destek görüyor. Türkiye genelinde toplumsal muhalefet yeni bir ivme kazanıyor. Yaşanılan süreç yeni bir devrimci yükselişin koşullarını yaratıyor.

Devrimci güçler içine girdikleri pasifizm ve yığınlaşma aşarak uzun süren bölünme, ayrılma ve dağılma sürecini tersine çevirmek için hızla toparlanmak ve örgütlenmek zorundadırlar. Faşist diktatörlük devrimci güçlerden çok şey alıp götürdü, ancak devrimci güçlerin bu zorlu süreçte öğrendikleri çok şeylerde vardır. Şimdi devrimci güçler geçmişlerine dönerek, onu objektif ve sağlıklı bir değerlendirmeden geçirme şansına sahiptirler. Geçen bu uzun dönemin acı deney ve tecrübelerine dayanarak günümüz için gerekli olan çok yararlı dersler çıkarabilirler. Geçmişin deney ve tecrübelerine dayanarak, uğranılan yenilgilerden dersler çıkarılarak bugün için: "Nasıl bir örgütlenme?", "Nasıl bir mücadele? Nasıl bir birlik ve ittifaklar mücadelesi? Yaşanılan sürecin özellikleri nelerdir ve dayatan görevler nedir?" Bu sorulara doğru cevaplar aranmalı ve

bunun gerekleri yerine getirilmelidir.

Belirtmek gerekirken Türkiye ve Kürdistan'da toparlanma ve yeniden örgütlenme alanında umut verici adımlar atılmaktadır. Ama bunlar yeterli değildir. Bu süreci hızlandırmak lazımdır. Bir kez daha geçmiş hatalarının tekrarlanmamamsı için dikkatli ve sorumlu davranmak gerekiyor. Ayrılık noktaları değil birlik noktaları öne çıkarılmalıdır, ayrılıklardan değil birliklerden yana olunmalıdır. Bölgede ve Kürdistan'ın genelinde yaşanan gelişmeler özellikle Kürdistan ulusal demokratik güçlerine yeni görevler yüklüyor. Bu görevleri yerine getirmek örgütlenmek ve halkı örgütlemekle ve bu temelde ortak bir devrimci mücadele platformunu yaratmakla mümkündür. Kuşkusuz, kaybedilen mevzileri geri getirmek zaman alacaktır, büyük bir çaba ve özveriye gerektirecektir. Bu bilinerek hareket edilmelidir.

Türkiye'de her on yılda askeri bir darbe kaçınılmaz mıdır? Şimdi bazıları bu soruya cevap arıyorlar. On yıl geride kaldı. Ama 12 Eylül faşizmi hala sürüyor. Öyleyse, yeni bir darbe kime karşı ve ne için?

Di roja 06.09.1990'an de qîza Qazî Mihemed û hevaljîna Kek Emir Qazî, EFFET QAZÎ li Swêdî, li bajarê Västerås bi teqîna bombeya ku di qûtiya postê de şehid bû.

Xema me mezin e. Lê em careke din xuya dikin ku bi teror û kuştinê kes nikare me ji xebata rizgariya gelê me bide paş.

Serê malbata Effet QAZÎ û gelê kurd sax be.

Niştîman

KISA BİR AÇIKLAMA

Nişîman Redaksiyonu'na ulaşan bir yazıyı aşağıda olduğu gibi yayınlıyoruz.

Bu yazı, KUK davası tutuklularından müebbet hapse mahkum ve Gaziantep E Tipi Özel Cezaevinde yatan İbrahim GÖRÖZ'un durumuyla ilgilidir. Yazı, İbrahim Göröz'ü dinleyen ve Dava Dosyası'nı bütün safhalarıyla inceleyen Haşim KUTLU tarafından hazırlanmıştır. Yazının birer nüshası Türkiye'de çıkan bazı ilerici yayın organlarına dağıtılmıştır. Yazı kısaltılarak 2000'ne Doğru dergisinde de yayınlanmıştır. Ancak, özü boşaltılarak.

Türkiye sömürgeci devletinin çirkef hukuk anlayışının iç yüzünü ortaya koyan ve uluslararası kuruluşlarda kullanılabilir bir belge neteliğinde olmasından dolayı bu yazıyı yayınlamayı uygun gördük

Haşim KUTLU'nun yazıda Türk hukuk sistemine yönelik olarak ortaya koyduğu görüş ve eleştirilere katılmak mümkün değildir. Çünkü TC Kuzey Kürdistan'ı sömürgeleştiren işgalci bir devlettir. Bu devletin tüm kurum ve kuruluşlarıyla Kürdistan'daki varlığı gayri meşrudur. Kürt halkı ve O'nun yurtsever evlatları bu devletin Kürdistan'daki varlığına karşı meşru bir mücadele veriyorlar. Türk devleti onları yargılayamaz. Bu devletin Kürt yurtseverlerine yönelik tüm eylemleri birer suçtur. Hukuk açısından ele alındığında ise yargılanacak olan bu sömürgeci devletin bizzat kendisidir. Zira suçlu olan bu devletin kendisidir.

İbrahim GÖRÖZ 1980'den beri Kürdistan'da ve Türkiye'de çok sayıda hapisane dolaşan KUK davasından hükümlü yiğit bir Kürt yurtseveridir. Diyarbakır 5 Nolu dahil gittiği her yerde kendisinden saygıyla söz ettiren hararlı bir devrimcidir. Açık Grvleri, Ölüm Oruçları, Hapishane pratiği, direnişçi ruhu ve halkın yurtsever davasına olan bağlılığıyla O'nunla birlikte kalan her kesin derin saygısını kazanmıştır.

REDAKSİYON

SUÇSUZ CEZALAR NE OLACAK?

HAŞİM KUTLU

Klasik Burjuva hukuku; literatürde bir "tahakküm hukuku" olarak tanımlanıyor ve sınıf tahakkümünün (baskı-zorbalık) ideolojik anlamda somutlaştığı alan olarak kabul ediliyor.

Özellikle içinde bulunduğumuz hukuk düzeni gözönüne alındığında, Türk Burjuva Hukukunun tanımlanmasında, bu belirleme ya da tanımlama yetersiz kalır. Bir idolojik belirleme olarak kendisini tanımlaması ve ifade etmesi gereken "tahakküm"; hala yaşamakta olduğumuz 12 Eylül koşullarında, fiili zor ilişkilerine dönüşmüş, dönüşmüş olan kendisini, bir hukuk ilişkisi biçimi olarak dayatmış ve tahkim etmiştir.

Biz bunu, en yalın tanımıyla kendini açığa vurduğu alan olarak; sorgu, yargı ve infaz alanlarında görmekteyiz.

Yine klasik burjuva hukukunda, bir anayasal hak olarak belirlenmiş olan temel bir ilke vardır. Evrensel olarak kabul görmüş bir ilkedir bu. Hukukla az ya da çok ilgili hemen herkesin yakından bildiği bu ilke; "suçsuz" cezanın olmayacağı ilkesidir. Bu ilke Türk Burjuva Hukukunda da yer almakta ve en başta Anayasa olmak üzere bütün bir yasalar hiyerarşisini bağlamaktadır. Ancak, yukarıda ifade etmeğe çalıştığım 12 Eylül hukuk düzeni; özellikle, sorgu, yargı ve infaz alanlarına değin

olarak, bu ilkeyi bir kenara atmıştır. Sınıf gereksinimleri ilkesel belirlenimlerin önüne geçmiş; keyfilik düzeni, ilkesel olanı aşmıştır.

Bu nedenle değildir ki, burjuva liberal söylemin, son günlerde ağzına sakız ettiği, "suçsuz ceza olur mu?" sorusu, boşlukta kalmaktadır. Bir keyfilik abidesi olarak ilişkinin fiili zor biçimlerine dönüşmüş belirlenmeleri; bir hukuk düzeni olarak kendisini dayatmış ve dayatılan şey kurumsallaşmış ise, salt bir söylemden öteye gitmeyen "suçsuz ceza olur mu?" sorusu, boşlukta kalmayıp da ne yapacak!?

"Suçsuz ceza olur mu?"

Evet!... Bal gibi oluyor. Eğer bu, sözkonusu ettiğim ilişki düzeninin ege-men olduğu ve kurumsallaştığı bir ortamda gerçekleşiyorsa; bir kat daha fazla oluyor demektir. Sorunun esası ve özü görülüyor; görüldüğü yerde de susuluyor ya da kös geliniyorsa; bu, iki kat daha fazla oluyor, olmak durumundadır demektir!...

Geride bıraktığımız aylarda suçsuzun idama mahkum edildiği; bilmem kaç yıldır da boynuna ilmeğin geçeceği günü beklediği, bir örneğe tanık oldu kamuoyu. İlkay Erhan Çınar'dan söz ediyorum. Güneş Gazetesi'nden Deniz Som gündeme getirdi. "suçsuz ceza olmaz" diyerek bir "Zincirbozan" üstüne

fırtına koparanlar, olay üstüne ciltler dolusu kitap yazanlar, bitmek tükenmek bilmeyen "Zincirbozan" öyküleri üstüne sermaye katlayanlar; İlkay Erhan Çınar örneğine kös geldiler!... Çınar örneği üzerinde söylenenler ise, vicdan aklama çabasından öte gitmeyen, "suçsuz ceza olur mu" sorusuyla sınırlı bir aydın öfkesi olmaktan öteye geçmeyen bir söylemden ibaret kaldı!

Oysa sorun, bir İlkay Erhan Çınar sorunu değildi. İdama mahkum edilmiş olması bakımından Çınar, belki ilk sırada yer alıyordu. Belki son derece önemli bir örnekti ama, "suçsuz ceza" örneğinin ne ilki ne de sonucusuydu! Çınar idam edilmeyi bekleyen bir suçsuz cezalıdır bugün. Bunlar bilmiyor. Vicdanların ve beyinlerin suskunluğuna, "adam sende" ciligin serinliğine gömülmüş olarak biliniyor!..

Ya bilinmeyenler?

İşte size, yüzlerce suçsuz cezalı örneğinden bir tanesi daha.

Adı: İbrahim. Soyadı: Göröz. Mardin ili Merkez İlçesi Diyarbakırkapı'da 1960 yılında doğmuş. Suçu: "Bölücü KUK örgütüne üye olmak, ADAM ÖLDÜRMEK! 1980 yılında bu fiillerden dolayı suçlanarak tutuklanmış. Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nde yargılanmış ve suç sabit görülerek önce idama sonra da

59.madde uygulanarak müebbet hapse mahkum edilmiştir. İbrahim Göröz'a verilen ceza Yargıtayca onanarak kesinleşmiş ve Göröz; Cezasını infaz etmek üzere en başta Diyarbakır özel tip cezaevi olmak üzere bir çok cezaevini dolaştıktan sonra Gazianep Özel Tip Cezaevine getirilmiştir. Halen de Gaziantep Özel Tip Cezaevinde hükümlüdür.

Göröz'ün infaz etmekte olduğu ceza ise; kuşku götürmez bir suçsuz cezadır. Çünkü;

Göröz; "Bölücü KUK örgütüne üye olmak"tan suçlanmıştır ama, 48 klasörden oluşan dava dosyasının hiç bir sayfasında Göröz'ün örgüt üyesi olduğuna ilişkin bir tek kanıt yer almamaktadır. Ortada bir "adam öldürme" suçu vardır. Örgüt üyeliği; "Adam öldürmek" eylemi ile kanıtlanmış sayılmaktadır.

Peki İbrahim Göröz bir adam mı öldürmüştür?

Yargıtayca onanarak kesinleşmiş olan Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1981/377, 1989/73 Esas sayılı dava dosyasında; İbrahim Göröz, Kızıltepe'de Nurettin İlhan'ı öldürmekle suçlanmaktadır. Nurettin İlhan'ı öldürdüğüne ilişkin ileri sürülen tek kanıt ise; davanın görüldüğü süre boyunca sayısız ifade değişikliği yaparak İbrahim Göröz'ü, Nurettin İlhan'ı öldürmekle suçlayan, ZEYİNİ BIÇAKÇI isimli bir itirafçının ifadesidir. İlginçtir ki, itirafçı Zeyni Bıçakçı'nın ifadelerine göre öldürme olayında kendisi de vardır, ama Zeyni Bıçakçı bugün serbesttir!... Olaydan dolayı suçlanmamış ceza da almamıştır.

Bu anlatımların olaya ilişkin gelişmenin bir yönünü açıklıyor. Gelişmenin bir de öteki yanı var.

Şöyle var:

Ölen Nurettin İlhan, İbrahim Göröz'ün arkadaşıdır. Ailece tanışıklar. Nurettin'in öldürüldüğü gün Göröz; Ankara'da Üniversite Seçme Sınavlarında ve bir tanıdığının evinde kalmaktadır. Mardin Kızıltepe nerde, Ankara nerde!? Dahası var; Nurettin'in ailesi, "Oğlumuzu öldüren İbrahim Göröz değildir" demektedirler. Nurettin ölmeden önce iki kez ifade vermiştir. İfadesinde kendisine ateş

edenlerin iki kişi olduğunu söylemiştir. Ama, ifadede İbrahimle ilgili en küçük bir ima dahi yoktur. Oysa, Zeyni Bıçakçı'ya göre, ölen Nurettin, Bıçakçı tarafından çağrılarak evinden alınmış ve olay mahalline götürülmüştür. Olay yerinde İbrahim Göröz kendilerini beklemektedir. Nurettin, İbrahim tarafından sorgulanmış ve sonrada ateş edilerek ölümüne neden olunmuştur. Bunca yakın tanışmışlığa, olay anında bunca sıcak ilişkiye karşın Nurettin kendisini vuranları tanımadığını ve kendisine iki kişi tarafından ateş edildiğini söylemiştir. Olacak iş değildir ama, önce polis sonra da mahkeme işi

oldürmüştü!...

Nasil oldürmüştür? Olayı takiple yükümlü bir polis memuru Nurettin'i vuranlardan birinin GORDON kod adlı kişi olduğunu ve bu kişinin de İbrahim Göröz olabileceği yolunda bir rapor düzenlemiştir. Mahkeme de aynı raporu kanıtlarından biri olarak göstermiştir.

İbrahim Göröz bunun bir varsayım olmaktan öteye gitmediğini ve polisin bunu kanıtlanması gerektiğini mahkemede dile getirmiş; mahkemenin Mardin emniyetine bu yönden yaptığı soru talimatına Mardin emniyetinde; yapılan sorugulamada bütün sanık ve tanık ifadelerinde "KORDON" kodunun İbrahim'e ait olduğunu gösterir bir açıklamaya rastlanmadığı bildirilmiştir. Mahkeme savcısı bunun üzerine İbrahim'in tahliyesini istemiştir ama, istem reddedilmiştir. İbrahim'i suçlayan polis raporu ise, bütün yargı safhası boyunca delil olmaya devam etmiştir.

Dahası var: Dava dosyasına göre;

olayda kullanıldığı savlanan bir tabanca vardır ama, kime ait olduğu bilinmemektedir. Ekspertiz raporları boşluktadır bu yönden. Gerek yerde bulunan kovanlar gerekse Nurettin'den çıkarılan çekirdeğin, eldeki tabancadan çıkıp çıkmadığı belirlenmemiştir. Ama, yargıtayca onanarak kesinleşen mahkeme kararı İbrahim'i suçlu bulmuş, önce idama, sonra da ömürboyu hapis cezasına mahkum etmekte tereddüt dahi göstermemiştir.

İbrahim Göröz, gerek polis sorugulaması süresince, gerek yargılanma süresi boyunca bütün bu gelişmeleri ve çelişkileri anlatmağa çalışmış ve "suçsuzum" demiştir. Olay tarihinde Ankarada ve sınavda olduğunu söylemiş, sınav belgesini mahkemeye sunmuştur. Nurettin'in ailesi, "oğlumuzu vuran bu değil" demişlerdi. Ama, mahkeme bütün bunları dikkate almamıştır. Dosyada çözülmemiş yığınlarca çelişki vardır. Ben, burada esasa ilişkin kimi çelişkilerden sözettim ancak.

Bugün, mahkemenin başlıca tanığı, hatta tek tanığı olan Zeyni Bıçakçı'da dahil olmak üzere tüm dava tanıkları, ifadelerinin baskı ve işkence altında alındığını, İbrahim'in suçlu olmadığına ilişkin her an tanıklık yapmaya hazır olduklarını belirtmektedirler ve İbrahim'e yapılan haksızlıktan ötürü vicdan azabı çektiklerini ifade etmektedirler.

"Suçsuz Ceza" olur mu?

Bal gibi oluyor işte ve bu, bütün dehşetiyle görülüyor, yaşanıyor! İbrahim Göröz, işlemediği bir suçtan dolayı ömürboyu hapse mahkum ediliyor ve suçsuz olarak, dokuz yılı aşkın bir süredir her türlü keyfiliğin kol gezdiği cezaevlerinde tutuluyor!..

"Suçsuz ceza" olur mu?

Türkiye'de olmaması için bir neden mi var!?! Emrediyorlar oluyor işte!...

Cezaevleri yüzlerce suçsuz cezalı ile dolu. Yüzlerce Çınar, yüzlerce Göröz suçsuzluğun cezasını çekiyorlar cezaevlerinde ve sözde adalet adına yaşamakta olan gerçekliğin daha bir gür sesle, çözümleyici bir sesle haykıracağı günü bekliyorlar. Sabırla ve kararlılıkla!

HAPİSHANE KÖŞESİ

*Değerli Dostlar,
NIŞTIMAN'ın yeniden yayımlanacağını duydum. Benim için mutluluk verici bir olay. İçinde bulunduğum koşulları zorlayarak katkıcı olmak isteğimi bildirmek isterim. Sizlere başarılar dilerim.*

YAZMAK BİR EYLEM BİÇİMİ, MÜCADELENİN DİLİDİR...

Buram buram coşku ve etkinlik dolu ve toplumsal gelişmelerin giderek yoğunlaştığı günümüzde, mücadelenin sıcak soluklarını duyarak ve yaşayarak yazıyorum.

Yazmak bir eylem biçimi, mücadelenin dilidir. Ekilen tohumların ve gelişip serpiyen filizlerin bütünlüğünü belgeleyerek; yaşamla, toplumsal mücadeleyle olan kesin etkinliğini ifade eder. Toplumsal varlık toplumsal bilinci belirler gerçeğinden hareketle mücadele etmek; yazmaya boyun eğmek değil, durağanlaşarak değil, aptalca ve çaresizlik içinde varolan yada dayatılan statükoyu kabullenmek hiç değil; savaşıyor, üretiyor ve yaratarak umudu, özgürlüğü, kardeşçe sevgiyi ve yaşamın mutluluğunu yakalayabilmektir asıl olan.

Koşullar ve ortamın olumsuzluğu zerre kadar bu düşüncelerimizde bir değişiklik yaratmamalıdır. Önemli olan mücadele azmini bir yaşam biçimine dönüştürmektir. Yaşam bir mücadele sürecidir. Teorik belirlemelerin pratikte ifadesini bulduğu ve sıcak yaşamın kıpır kıpır kıpırdarak yoğunlaştığı bu süreçte sorumluluklarımız daha da artıyor. Bu yoğun süreci tüm çıplaklığıyla yaşıyoruz. Elbette sürecin oynak, yüklü ve

yoğun olduğu bir gerçek. Ancak bu sürecin karanlıklarını aydınlatmak, belirsizliklerini aşmak ve olumsuzluklarını ayıklayarak süreci olumlamak; umut, özlem ve bilinçle bütünleşen beklentileri bu sürecin nesnellığı içinde bir bütünsellik potasında eritmek gerekiyor.

Bu bütünselliği yaratacak olan yüksek sorumluluk bilinciyle yetişen bireylerdir. Yani aydın insan gücüdür. Bunlar yaşamın tüm yönleriyle uzmanlaşmış, politik bilinç düzeyinin üst evresine ulaşmak isteyen yaratıcı unsurlardır. Bir başka deyişle değişimi, dönüşümü kavrayabilen, ileriden ve yeniden yana olan insan unsuru... Dahası somut koşulların somut tahlilini yapabilen, ulusal ve toplumsal gerçekleri görüp çözüm öneren; çözüm yollarının örgütlülüğünü sağlayabilen, hiç bir şart altında sorumluluğunu unutmayan politik aydın kesiminden söz ediyorum.

Kısacası, yaşamı güzelleştirmek umutla olmuyor. Tam aksine umudu, beklentiyi, tasarlanana gerçekleştirmek için çalışmak, yaratmak, üretmek ve savaşıyor eskinin yerine yeniyi geçirmek gerekiyor. Yarınlar uzanan zikzaklı yollar ancak amansız bir kavganın şafağında aşılabılır ve yarınlar ancak emeğin kutsal ellerinde güzelleşebilir, anlam kazanabilir. "Sırça köşkler"de oturup ve kendi kabuğuna çekilip yaşamdan uzaklaşarak değil; aksine tüm örülü duvarları yıkararak, kabuğunu yırtarak; hayatla, nesnel gerçeklerle bütünleşmek gerekiyor. Yoksa gün gelir yeniden kendimizi uçurumların başında buluruz. Dahası seçenekler öylesine sınırlı bir konuma gelebilirki, ya gözlerimizi tümünden ka-

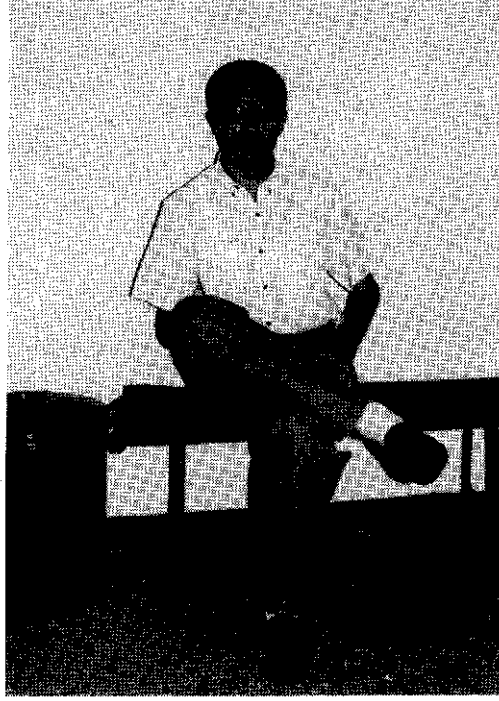
payıp kendimizi bu uçurumun boşluğuna bırakmak, yada bulutlar üzerinde anlamsız bir şekilde bir hiçliğe karşı iradesizce dolaşmak kalır...

Savaşıyor üretmek gerekiyor. Yazılmayanı yazmak, çizilmeyeni çizmek, haykırılmayanı haykırmak, yapılmayanı yapmak zorundayız. Yani yaşamın siyasal, kültürel, iktisadi ve toplumsal her alanında olanca gücümüzle mücadele edip üretici ve yaratıcı olmak sorumluluğuyla karşı karşıyayız. Bundan başka seçeneğimiz yoktur. Ancak bu şekilde tarihin devindirici gücü karşısında ayak bağı olan düşmanın ve gerici sınıfların gerçek yüzünü vekimliğini ortaya koyabilir, mücadeleyi tayin edici sonuca götürebiliriz.

Oysa günümüz insanının yapacağı çok şey vardır. Yüzyıllardan bu yana "yazgı" diye bize dayatılanlara, bizim olmayan seçeneklere boyun eğmememiz gerekiyor. Kendi yolumuzu kendimiz bulmalıyız, kendi seçeneklerimizi kendimiz yaratmalıyız. Bunun somut koşullarını, yol ve araçlarını yaratmalıyız. Bunu yapabilmeyen yolu ve yöntemi ise hiçbir şeyden sakınmadan çalışmak, daha çok çalışmak ve kesintisiz bir mücadele vermektir. Savaşıyor üretmek gerekiyor. Yazılmayanı yazmak, çizilmeyeni çizmek, haykırılmayanı haykırmak, yapılmayanı yapmak zorundayız. Yani yaşamın siyasal, kültürel, iktisadi ve toplumsal her alanında olanca gücümüzle mücadele

edip üretici ve yaratıcı olmak sorumluluğuyla karşı karşıyayız. Bundan başka seçeneğimiz yoktur. Ancak bu şekilde tarihin devindirici gücü karşısında ayak bağı olan düşmanın ve gerici sınıfların gerçek yüzünü ve kimliğini ortaya koyabilir, mücadeleyi tayin edici sonuca götürebiliriz.

İçerde yada dışarda olmak, veya ülke topraklarından uzakta olmak, sonucu değiştirmiyor. Yaşamın ve varolabilmenin kuralı mücadele etmek-

tir. Her yapının, her topluluğun, ve hatta her bireyin yapacağı, üreteceği bir şeyler vardır. Tarihin bize yapmayı emrettiği görevlerimiz vardır. Bundan kaçınamayız. Yeterki bunun bilincinde olalım ve yeterki bu konuda içtenlikli olalım. Umut, beklenti, özlem ve istemlerimizin gerçekleşmesi sürekli ve kararlı savaşımıza bağlıdır. Amacımız bütün halklar için yeryüzünde emeğin kutsal bayrağı altında gerçek barışı, özgürlüğü, eşitliği ve kardeşliği kalıcı ve köklü kılmak olmalıdır!...

M.Can Azbay
Çanakale E Tipi Cezaevi

DİLİ YASAK SEVDAMIN

Haykırışlar yankılanıyor
toprak tan
Daldan göle isyan tepimi
Dizim sıralanmış direnç
ellerinde
Alnımız göğe dayalı
Düştük yollara

Ve yürüyüşümüz
Korkusuz yarınlara
Yüreğimiz kor kor alevli
ve sevdamız
Çılgık çılgına Napalm altında
Kanar yürek
Yürek suskun deryada
Ve dili yasak sevdahmın

Vurguna tutulmuş sözcükler
Zincire vurulu dört dilimde
Oynaşır kuzgunlar
Kan yalıcılar Medyam'da

M.Can Azbay
Ağustos 1990
Çanakale E tipi Cezaevi

ONURLU ARKADAŞIM EŞREFİN ANISINA

Öfkeliyiz hemde dopdolu
Kasr-ı Şirin'den Lozan'a
Yüreğimiz burkuluyor dağ
kuytularında
Köhne zindan kapılarında
Acılar hanesine yazıldı
Bir dost daha!...

M.Can Azbay
Aydın E.Tipi Cezaevi

ÇAĞRI

ölümün, soğuk bedenine dokunmak
uzak dursun umudun fidanlarından
eğer her şeye rağmen,
yakalamak istiyorsun
düşmanın hain kurşunuyla
kavgada ülkem topraklarında
uzun bir mazı ağacı
yada onurumuz gibi dik
bir kaya altında
bilesin, seni suçlayacak sıcak kandan
ve utanırsın
kartallar uçtu yuvasından
ovaya kaçan tavşan
tuzağın en haini bekliyor seni
tilki kılavuzluk ediyor ölüme
otlar bile gölge etmeyecek üstüne

ranzadan ülkem görünüyor,
sanki yökyüzü
seni dilim dilim eden parmaklıklar
derinliğini enginliğini bölemiyor
yer çekimin asiler kuşlar
maviliklerinde öpücüklerimi
getirecek sana
anasının Lori'sine susamış
eşikteki mahsun çocuk
ne olur ağlama!...
26.07.1990

EDİP
Nazilli E tipi Cezaevi

İNSAN HAKLARI DERNEDĞİ (İHD) DİYARBAKIR ŞUBESİNİN AÇIKLAMASI

BASINA AÇIKLAMA

09.07.1990 tarihinde Diyarbakır Merkez 2 Nolu kapalı cezaevinden siyasi tutuklu bayanlar adına Güler Çelik tarafından derneğimize gönderilen mektupta;

Adalet Bakanlığının yayınladığı genelgeye göre, bayram süresince 4 günlük açık görüş hakkı tanındığı halde, mektupta adı geçen cezaevi müdürü Sırrı Ararat bayramın 1. ve 2. günleri için tutukluların yakınları ile görüşmelerine sadece 4'er saat, bayramın 3. ve 4. günlerinde ise bu genelgeye rağmen açık görüşlerine izin verilmemiştir. Tutukluların itirazlarına karşılık, mektupta adı geçen cezaevi müdürü Sırrı Ararat'ın yanıtı şu olmuştur. "Ben herşeyi yaparım, Bakanlık size açık görüş hakkını vermiş olabilir. Ama buraya kanunda benim, devlet'te benim" diyerek kesip atmıştır.

Bu uygulama keyfiligi yanında, Ağustos Genelgesi ile cezaevlerinde başlayan baskı sürecinin bir yansımasıdır. Bu uygulama, Tutuklulara uygulanması gereken Asgari Davranış Standardı Kurallarının çiğnemesi, Temel İnsan Hak Ve Özgürlüklerinin yadsınmasıdır.

Bu uygulama sadece tutuklulara ek bir ceza niteliğinde değildir, bu uygulama aynı zamanda, tutuklu ailelerinin çocukları, kardeşleri, ve yakınları ile açık görüşme haklarını yok eden bir darbedir. Bu uygulama cezaevlerinde yeni huzursuzluklara yol açacak niteliktedir.

Cezaevlerinden, baskıların arttığına dair bu tür gözlenebilir İnsan Hakları İhlalleri Yönetim Kurulumuza ulaşmaktayken, son günlerde gözaltına alınan çoğu derneğimiz üyesi 30 civarındaki insanın, 15 günü geçmesine rağmen halen yargı önüne çıkarıl-

maması Temel İnsan Haklarına aykırıdır, meşru değildir. Oysa tam üyelik için başvuruda bulunulan Avrupa Ekonomik Topluluğu Ülkelerinde gözaltı süresi 24 saati geçmemektedir.

Biz İHD Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu tutuklular ve gözaltına alınanların yakınları ile birlikte bu tür insan Haklarına aykırı uygulamaları kınıyor, başta Adalet Bakanlığı olmak üzere tüm yetkilileri bu uygulamalara son vermeye ve demokratik kamuoyuna bu tür baskıcı gelişmelere karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz. 10.07.1990

Hatip Dicle

Başkan

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Hatip Dicle'nin 6.8.1990 tarihinde basına yaptığı açıklamanın tam metnidir.

BASINA AÇIKLAMA

Değerli Basın mensupları;

19 Temmuz 1990 tarihinde Diyarbakır'da Yönetim Kurulu Üyemiz Hasan Beksek'in aralarında bulunduğu, çoğu derneğimiz üyesi 17 kişi, 13 gün gözaltında tutulduktan sonra 1 Ağustos 1990 tarihinde yargı önüne çıkarılarak, sadece Makina Mühendisi Abdullah Soysal tutuklanıp, diğerleri serbest bırakıldılar. Mahkemece serbest bırakılanlar Derneğimize başvuruda bulunarak, Diyarbakır Çevik Kuvvet Merkezinde; askıya alma, elektrik verme cinsel organ sıkma, tuzlu su içirme, aç-susuz bırakma, darp, saç ve bıyık yolma gibi insanlık dışı ağır işkencelerden geçirildiklerini beyan etmiş-

lerdir.

20 Temmuz 1990 tarihinde Yönetim Kurulunca basına yapılan açıklamada işkence haberleri kamuoyuna iletilmesine ve yetkililerin dikkati son gelişmeler üzerine çekilmesine rağmen, Diyarbakır'da gözaltında alınan insanlara yapılan işkencelerin sistemli bir şekilde devam ettiği gözlenmektedir.

İşkenceciler bu tavırlarıyla, sadece gözaltına alınıp daha sonra mahkemece serbest bırakılan insanlara karşı değil, insan onurunu ayaklar altına alarak tüm insanlığa karşı suç işlemişlerdir. Bu uygulamalar, İnsan Hakları Everensel Beyannamesi ilkelerinin çiğnemesi ve Türkiye'nin de altında imzası bulunduğu İşkencenin önlenmesine ilişkin Uluslararası sözleşme-

lerin en kaba bir tarzda ihlalidir. Yetkililer ve tüm demokratik kamuoyu, insanlık onurunun ayaklar altında süründürülmesine artık seyirci kalmamalıdır.

Bu keyfi ve insanlık dışı uygulamaları şiddetle kınıyor, başta yetkililer olmak üzere "İnsanım" diyen herkesi göreve ve demokratik kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyorum.

Hatip DİCLE

Başkan

NEDİM KAYANIN ARDINDAN

Nuseybin'den aldığımız haberlere göre 30 Ağustos günü gece yarısı bir vakitte bölgede KUK'un aktif kadrolarından biri olan Nedim KAYA bilinmeyen karanlık bazı güçler tarafından şehit edilmiştir. Nedim KAYA 30 Ağustos günü gece yarısında evine giderken yolda pusuya düşürülmüş ve kaçırılıp öldürüldükten sonra cesedi Alman Köprüsü denilen mevkiye bırakılmıştır.

Nedim KAYA'nın öldürülme haberinin duyulması ardından Nuseybin'de büyük bir kitle toplanmaya başlamıştır. Sömürgeci-faşist devlet güçleri bölgede olağanüstü tedbirler alarak Nuseybin'in giriş ve çıkışlarını kontrol altına almışlardır. Olayın yeni bir kitlesel eyleme dönüşeceğinden korkan devlet güçleri cenazenin alelacele defnedilmesi için harekete geçerek, ailesi üzerinde baskı uygulamaya başlamışlardır. Aynı gün (31 Ağustos Cuma) çevre köylerden çok sayıda köylünün de katılımıyla Nuseybin'de bugüne kadar benzeri görülmemiş bir kalabalıkla cenaze törenle defnedilmiştir. Cenaze törenine değişik toplum kesimlerinden 20 binin üzerinde insan katılmıştır. Nuseybin halkı değerli evladı Nedim KAYA'nın katledilmesi olayına duyduğu tepkisini büyük bir kalabalıkla cenaze törenine katılarak göstermiştir.

Nedim KAYA 1953 yılında Gercüş'ün KEFRE köyünde doğdu. Ortaokul ve Lise'yi 1968-1974 yılları arasında Nuseybin'de okudu. Ardından 1978'de Mardin Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Kısa bir meslek hayatından sonra öğretmenliği bırakarak devrimci mücadeleyi profesyonel bir kadro olarak sürdürmeye başladı.

1970'lerin başında T-KDP içinde yer alan Nedim KAYA 1978'den itibaren devrimci mücadelesine KUK içinde aktif bir kadro olarak devam etti. 1979'un sonlarında sömürgeci güçler tarafından tutuklandı ve Mardin'de Diyarbakır'da çok ağır işkenceler gördü. Mardin ve Diyarbakır zindanlarında sömürgeci-faşist işkencecilere karşı destansı bir devrimci direniş gösterdi.

1979-1984 yılları arasında Diyarbakır 4 Nolu zindanında yattı. 1979-1984 yılları boyunca kaldığı Diyarbakır zindanlarında baskı, zulüm ve işkencenin en katmerli döneminde hapishanedeki bütün devrimci direnişlerde yerini aldı.

Nedim KAYA, 1970'lerin başlarında şehit olduğu güne kadar yaşamını halkın yertsever davasına adanmış bir savaşçıydı. Dürüst, fedakar, kararlı ve atılgan bir karaktere sahipti. Kürt halkının bağımsızlık, demokrasi, birlik ve sosyalizm mücadelesinde daima ön saflardaydı. Bu yolda hiçbir zaman kararsızlığa düşmedi, hiç bir taviz vermedi. Mücadelenin en zor günlerinde, koşulların en ağır olduğu dönemlerde dahi bu zorlu yolda daha inançlı ve daha cesur bir şekilde yürüdü.

O daima Kürdistan devriminin çıkarlarını her şeyin üzerinde tutan bir anlayışla hareket etti. İşçi, köylü ve emekçileri Kürdistan devriminin temel gücü olarak görüyordu. Bu nedenle bölgede tarım emekçilerinin direnişlerinde, köylünün toprak mücadelesinde önder bir kadro olarak yer aldı. Ulusal hainlere ve işbirlikçi feodal güçlere karşı verilen mücadelenin önde gelen savaşçılarından. Bölgede yurtsever hareketin gelişmesinde emeği geçen yeri doldurulmaz bir kadroydu. 1976'da yeniden başlayan Güney Kürdistan ulusal direnme hareketinin sürdürülebilmesi için bölgede gerekli lojistik desteğin sağlanmasında büyük katkıları oldu.

Nedim KAYA 12 Eylül faşizminin dayattığı yeni koşullarda bölge halkının en büyük mücadele dayanaklarından biriydi. Bu dönem boyunca zulüm ve baskının, işkence ve yoksulluğun, komando ve özel tim terörünün, toplu göçettirme ve kanlı katliamların günlük yaşam biçimi haline geldiği Kürdistan'ın bu bölgesinde halka yol gösteren mücadelenin başını çeken biriydi. Son Nuseybin, Cizre, Silopi ve diğer yerlerdeki kitle eylemlerinde onbilerin yol göstericisi olmuştu.

Bundan dolayıdır ki Nedim KAYA

bölgede sömürgeci-faşist devlet güçlerinin ve işbirlikçi hain çevrelerin öncelikli hedeflerinden biri haline gelmişti. O, halkı için ne kadar sevilen ve güven duyulan biri idiyse, sömürgeci-faşist güçlerin ve onların işbirlikçileri hain güçlerinde o kadar korktuğu ve kin duyduğu biriydi. Üyesi bulunduğu KUK hareketinin olayla ilgili olarak yayınladığı bildiriye haklı olarak: "Nedim KAYA yoldaşımız bölgede sömürgeci güçlerin ve onların yerli işbirlikçileri olan hain çevrelerin boy hedefi haline gelmişti. O'nun katledilmesi olayı sıradan bir olay değildir. Bu olay, özel olarak belirlenmiş bir hedefe yönelik önceden planlanmış bir eylemin sonucudur." deniliyor.

Nedim KAYA; halkçı karakteri, devrimci kişiliği ve mücadelecisi geçmişiyle halkın sevilen ve güvenilen bir evladıydı. Kürt halkı O'nun gibi yiğit evlatlar yetiştirdiği için ne kadar gurur dursa hakkıdır. Kuşkusuz, O'nun öldürülmesi halkı için büyük bir kayıptır. Ancak, O'nun açtığı mücadele bayrağı yere düşmemiştir, düşmeyecektir. Kürt halkının bu yolda yürüyecek daha binlerce yiğit evladı vardır. Kürt halkı bugüne kadarki özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde binlerce evladını şehit vermiştir. Nedim KAYA, Kürt halkının kalbinin derinliklerine gömdüğü ve hafızasına silinmez bir biçimde kazındığı bu binlerce yiğit evlatlarından biridir. Kürt halkı Nedim KAYA'yı kalbinin derinliklerine gömdüğünü ve O'nu mücadelesinde daima yaşatacağını 31 Ağustos 1990 günü yapılan cenaze törenine görkemli bir şekilde katılarak daha ilk gününde göstermiş oldu.

Nedim KAYA, Kürt halkının ne ilk şehididir ve nede sunucusu olacaktır. Kürt halkının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde daha nice şehitler verilecektir. Hiç bir özgürlük ve bağımsızlıktan daha değerli değildir. Çünkü, özgürlük ve bağımsızlık ağacı daima kanla sulanır.

PIRSGIRÊKÊN TEVGERA KURDISTANÊ

Mîrze Pîran

Di pêvajoya ku gelek bûyerên mezin û guherandinên li dinê û nemaze li devletên Sosyalîst çêdibin, tevgera Kurdistanê jî di qonaxeke nû, taybetî û zor girîng re derbas dibe. Di vê qonaxa girîng de, ez dixwazim bi taybetî li ser rewşa Kurdistanê bakur û pêwîstiyên ku bêtir xwe derdixînin holê bi kurtayî be jî rawestim.

Ji alîkî tevî zilm û zordariya dijmin xebat û tekoşîna gelê me dom dike, roj bi roj geştir dibe û bêtir ji sinorên navçeyan derdikeve. Di dîroka Kurdistanê de, gelê me tu demê wek niha bi gelemperî bi hevdu re hereket nekiriye. Şiyarbûneke mezin ketiye nav gel. Xeta di nav gelê me û dijmin de her roj bêtir qalind dibe û wek netewekî bêtir li xwe xwedî derdikeve. Li hemberî zilm û sîtemkariya dijmin mêr, jin zarok, kal û pîr bi hevdu re, bi awakî mêrxasî radiwestin, serî ji wan re natewînin. Xwedî li xebat û tekoşerên welatê xwe derdikevin. Ev tîrsek mezin dixê dilê dijminên me û hevalbendên wan û dijminê xwînrêj bêtir har dike.

Dijmin, Ji bo jiyana xwe ya kirêj û koledarî bidomîne qanûn û fermanên taybetî derdixîne. Zilm û zordariya li ser gelê me diwartir dike. Lîstik û fenên nû li dar dixê. Bêtifaqî û nako-kiyên xistiyê nav me kûrtir dike. Bi navê "parêzgerên gunda" dixwaze "caşitîyê" bêtir pêşde bibe...

Hîç şik tune ye, ku ev kiryarên wiha nikare tekoşîna gelê me rawestîne. Berxwedan û raperîna gelê me ya ji dîroka wî tê û qonaxa ku xebat û tekoşîna niha gihastiyê, ji bo me serfiraziyê mezin e û xwedî rûmeteke taybetî ye. Lê divê em bi wan bûyeran sermest nebin. Ji van jî dersan derxînin, da ku hîn kar û pêngavên hêjatir bîn avêtin.

Li gel vê rewşa erênî (pozîtîv), divê em aliyê din jî bibînin. Tevgera Kurdistanê ya netewî û demokratî di warê rêxistinîyê de bersiva vê qonaxê nade. Têrî pêşengiya wan bûyeran neke, ku bi awakî rêkûpêk bimeşîne û bighêjîne

qonaxên pêşdetir.

Ev nayê vê manê ku mirov rêxistinên henin dîrçav bike. Lê eger mirov bi armanca welatekî wek Kurdistanê rizgar bike û wî bighêjîne civatek demokratî û wekhevî derdikeve qada şer, divê mirov gorî rewşa wî welatî û dijminên wî xwe bi her awayî amade bike; xwedî rêxistinîyek nûjen, tekoşer û xwedî program û siyaseteke gorî welatê me û dinê be. Di nav gel de şax û rêçikên xwe berda be. Li hemberî dijmin di her warî de xwedî dezgeh û sazêndên pêwîst be. Bi kurtayî xwedî Rêxistinîyê wek makêta dewletekê be.

Tevgera Kurdistanê ya netewî û demokratî di warê rêxistinîyê de bersiva vê qonaxê nade. Têrî pêşengiya wan bûyeran neke, ku bi awakî rêkûpêk bimeşîne û bighêjîne qonaxên pêşdetir.

Ev pirsgirêkek pir alî ye û zor girîng e. Di nav pirsgirêkên heye, xelegeke sereke ye. Çareserkirina gelek pirs û pirsgirêkên din jî, bi vê ve girêdayî ye. Loma divê her rêxistinên şoresger û demokrat her kesên niştîmanperwer û tekoşer li ser vê pirsgirêkê rawestin; ji niha de bingeh û mercên çareserkirina wê amade bikin.

Berî her tiştî, gerek mirov xwe wek xwe bibîne. Ne xwe kêmbike, ne jî bi paçan serî li xwe mezin bike. Divê rabirdû û serbihuriyê xwe di ber çavan derbas bike. Bi awakî objektîv dersan jê derxîne. Ji ber kêmaniyên xwe fedî neke. Bi rexnegirî xwedî li rabirduya xwe derkeve û bikanibe xwe nûjen bike. Rêxistin, ji bo gihandina armançên ku mirov daniye pêşiya xwe, navgînek (aletck) e. Dem heye, rêxistin û grûbên henin kar û xebatên hêja dikin û pêşketinên mezin dighînin tevgêra welatê xwe. Lê dem heye, ku ew edî bersiva wê pêvajoyê nadin. Wê gavê, divê ew xwe nûjen bikin. Pêwîstî û vatiniyên bikevin

ser milên wan pêkbînin. Amade bin ji her fedekarî û guherandinên, ku pêwîstiya tevgera welatê wan jê heye. Eger ew bi van vatîni û pêwîstiyên ranabin, wê gavê dikarin li pêşiya tevgêra welatê xwe bikin asteng.

Loma, gelek girîng e, ku mirov vî tiştî dîrçav neke. Ev bi dev gelek çaran tên gotin. Lê gelo di rastiyê de, di pratîkê de em çiqas amade ne, ku vê têxin jiyane.

Wek tê zanîn, tevgera Kurdistanê Bakûr di 12 Îlona sala 1980-an de bi hatina cunta faşîst ya leşkerî kete qonaxeke nû. Rêxistinên gelek derbên mezin xwarin. Hêviyên ku ji wan dihat kirin pêknanîn. Hinek rêxistin bi êrişên cunta faşîst di demeke kurt de belav bûn. Yê din jî, ne berxedanek berbiçav berpêş kirin û ne jî paşdeveqandinek bi rêkûpêk kirin.

Ev jî dida xuyakirin, ku rêxistinên me bi rastî xwe ji berberiya bi dijmin re amade ne kiri bûn. Ji bo li hember hêz û dezgehên dijmin rawestî û tekoşînek pêwîst bidin, hêz û dezgehên xwe danemezirandibûn. Hêzbûna dijmin bi çûk dihat dîtin û yan rêxistinên jî jî heqê wan zêdetir dihat mezinkirin. Loma jî cunta faşîst, bername ku dabû pêşiya xwe bê ku bi berxwedaneke cidî û rast be, hêdî hêdî xiste jiyane.

Ev jî dida xuya kirin ku tevgera Şoresgerî ne gorî hêviyên jê dihat kirin bi hêz û rêxistin bû. Tevî ku di nav gel de zêde belav jî bûbû, ev potansiyela mezin xweşik nehatibû hûnandin û li hemberî êrişên wiha nehatibû amadekirin. Ya rastîn, rêxistinên me berî cûntayê jî di tengasiyek mezin re derbas dibûn; Gelek pirs û pirsgirêkên wan ketibûn ser hev. Di warê rêxistinî de ber bi sala 1980-an de pêşketin dewsa xwe ji rawestandî û paşdeketinê re dihişt; Gorî rewşa rêxistinên ya taybetî, bêtifaqî û perçebûn ket nav wan. Li pêşiya tevgera Kurdistanê xetimandinek berbiçav çêbû. Lê rêxistin li ser sedemên vî tiştî û çareserkirina wan ranewestiyên.

Dewsa ku ji rûkariya grûbî xelasbibe, hejmara grûban bêtir bû. Di nav wê toz û dûxanê de, kesî kes nedidît; Gelek tişt tevlihev bûbûn û sînoren gelek tiştên rast û çewt ne xuyanê bûn.

Ji ber vê jî, dema cûnta hat rêxistin bê haziri hatin girtin û li hemberî cûntayê berxwedanek bi rastî nedan. Bi hatina cûntayê û êrişên wê, pirsgrêkên din jî kete ser yên berê û barê rêxistin-girantir bû.

Lê mixa bin piştî şikestina li hemberî cûntayê jî, ew nexweşiyên di nav rêxistin-hebûn, berdewam kir. Rêxistinên me bi awakî rastî û berfireh derbasbûnên xwe di ber çavan derbas nekirin, dersên pêwîst jê dernexistin û bi gotinek din jî, ji rastiya xwe reviyên. Ji dewsa kêmasiyên xwe bibînin û çareser bikin, gelek caran li hinek kesan hate gerandin, ku kêmanî û gûnchan têxe sutên wan. Hinek adetên kirêt û bêbextiyên mezin kete nav tevgera Kurdistanê. Ew kesên berî çend rojan hevalên hev bûn û di rêxistinekê de cih digirtin, piştî çend rojan dikaribûn bi hêsani xerab bihata dîtin û ew sîxurên hinek dewlet ya jî hêzan bihata îlan kirin. Nexweşiyek din jî, ku gava mercên xebatê girantir û pirsgrêkên rêxistin zêdetir dibûn, ji dewsa bi awakî kolektîf mirov wan kêmasiyan bibînin û çareser bikin, gelek caran rîya herî erzan dihat girtin. Bi sedemên ne di cih de, gelek kes jî rêxistinên xwe vediqetiyên. Lê hinek kesên bêberpîrsiyar bi vê jî ne dihatin ser, bi awakî korsanî li navê rêxistina xwe xwedî derketin û dîsa bi korsanî kovarên wê weşandin. Hinek rêxistin jî nedixwastin ji wan kesên korsan kêmbînin û dixwestin ji bo menfeetên biçûk û bê rûmet wan korsanan "meşrû" bikin.

Ji ber wan sedeman jî, pirsgrêkên hebûn çareser ne bûn, her roj bêtir girantir bûn û rêxistin ketin nav qonaxa belavbûnê. Yekîtî û hevkarîyên dixwest bê çêkirin jî, ji ber hesabên gurûbî û ji bo qelsiya rêxistinî, di rastiya xwe de ne ketin jiyane û rê jî çareser kirina xetmandina li pêşîya tevgera Kurdistanê venekir. Îro jî ew pirsgrêk û xetmandina li pêşîya tevgera welatê me berdewam e. Bi derengî be jî divê em vê rastiye bibînin. Eger em ji vê rastiye birevin û nexwazin hîn jî bibînin ewê jîyan bi me bide xuyanêkirin. Di wan mehên, ku gelê Kurdistanê li gelek ba-

jaran serî hilda û li hemberî dijmin bêtirs rawestiya, dîsa aşîkar kir, ku rêxistinên me ne hazîr bûn, ku pêşengiya wê serhildanê bikin û tekoşîne bighîjîne qonaxên pêşdetir.

Ji ber vê yekê, mirov bi kurtayî be jî dikane bêje:

1) Rêxistinên me hîn jî, pirs û pirsgrêkên xwe yên siyasî û rêxistinî çareser nekirine. Tu rêxistin bi vê rewşa xwe nikare pêşengiya tevgera rizgariya Kurdistanê bike.

2) Pêwîstiya tevgera Kurdistanê bi rêxistinîyê xurt, nûjen, tekoşer û xwedî programek li gor rewşa welêt heye.

3) Rêxistinek wiha, bi xebatek rêxistinî û kolektîvî mumkun e. Divê mirov ew kesên jî dervî rêxistinan manin û dilxwazên domandina kar û xebatên siyasî ne jî, bide ber çavan. Lê pêwîst e ku em tu payê nedin "serxebûntiyê" û nerînên ku "em binerin, eger tiştê baş çêbibe em jî henin". Vatîniya pêkanîna alternatîvek wiha, di serî de dikeve ser milên rêxistinan. Lê ev vatîniya deynê her kesên niştîmanperwer û şoreşgerê jî.

4) Rîya rêxistinîyê wiha, di yekîtiya siyasî û hevkarîyan re derbas dibe. Ji bo wê jî, divê di wî warî de em xwedî program û politikak zelal bin. Mirov amade be li ser wan nerîn û programan munaqeshe bike, vekirî be jî guherandinên pêwîst û bikaribe xwe ji nav lepên bîrûbawerîyên teng derxîne.

Çareserkirin û bersiva gelek pirs û pirsgrêkên Tevera Kurdistanê di berçav derbaskirina derbasbûyên me de derbas dibin. Eger em çiqasî bikanibin li dû xwe vegerin û li pirêzên xwe binêrin û dersa jê derxînin, emê wiqasî jî pêşîya xebat û tekoşîna xwe bibînin.

Pirsa yekîtiya siyasî û rêxistinek çawa pêwîst e, pirsê zor girîng e û piralîye. Loma ez rastir dibînim, ku di rojên pêş de bi awakî berfireh li ser vê pirsê rawestim. Lê dîsa jî, ez dixwazim di wî warî de hinek tiştên bingehî bi xetê qalînd jî be, diyar bikim:

Gava em behsa dîroka Kurdistanê dikin, bi serbilindî em dibêin: "dîroka serhildanê ye, dîroka berxwedanê ye". Lê em bi vê serbilindiyê nikarin bêjin dîroka tifaq û yekîtiya ye.

Bê gûman pirsêk wiha girîng û giran

bi hêsani û di demek kurt de çareser nabe. Loma jî, ji dewsa em bi dû yekîtiyê li ser hesabên biçûk û ji rastiya welatê me dûr kevin, divê em merc û pêwîstiyên yekîtiyê pêkbînin û pêvajoya wê bistewînin. Ne wiha be ew pirsgrêka çareser nabe. Yekîtiyên li ser kaxeza, li ser hesabên biçûk û ne li ser axa Kurdistanê bin, pêşîya xetmandina tevgera Kurdistanê venakin. Bawerîyê nade derdora xwe û nikarin pêşengiya şoreşa welatê me bikin.

Ev nayê wê manê, ku mirov li dervî welêt jî, hevkarî û nêzîkatîyê çênake û xebat û tekoşîna ji dervî welêt biçûk û rola kadirên jî dervî welêt di derheqa çareserkirina pirsê yekîtiyan de kêmbîne. Lê, pirsê sereke ew e, ku em tevgera Kurdistanê li welêt jî ve tengasiyê derxînin; Li hemberî nerîn û hêzên tasfiyekar, rast û refomîst alternatîvek şoreşger û tekoşer derxînin. Hew bi vî awayî em dikarin bawerîyek rastîn bidin gelê xwe, fen û listîkên dijmin sitewr bihêlin.

Ji bo em bighêjên armanek wiha pîroz, du vatîniyên sereke derdikeve pêşîya rêxistinên me:

1) Bê ku tekeve nava tengasiya grubî, her rêxistin xwe nûjen bike û xwe di warê rêxistinîyê de ji nû ve bûhûn e. Hewl bide, ku tekoşîna di nava welêt de gorî rewşa îro geştir bibe; Bi xebat û tekoşîna ji dervî welêt wî karî xurtir bike.

2) Ji bo pêkanîna rêxistinîyê bi rastî bikaribe barê şoreşa Kurdistanê bi ser milên xwe de û pêşengiyê jê re bike; pirs û pirsgrêkên li ser rîya şoreşa welatê me çareser bike, dive her rêxistin xwedî nerîn û programek zelal be. Xwe ji vî tiştî re amade bike. Bi xebat û tekoşîna xwe pevjoja vî tiştî bistewîne.

Çareserkirin û bersiva gelek pirs û pirsgrêkên tevgera Kurdistanê di berçav derbaskirina derbasbûyên me de derbas dibin. Eger em çiqasî bikanibin li dû xwe vegerin û li pirêzên xwe binêrin û dersa jê derxînin, emê wiqasî jî pêşîya xebat û tekoşîna xwe bibînin. Ev vatîniya bi awakî rastî û berfireh nehatîye bi cih anîn. Tevî ku bi derengî ketî be jî, divê em xwe ji ber vê rastiye êdî nedin alî.

* * *

RABERDÛYÊN ME PÊŞÎYA XEBATA SIYASÎ RONÎ DIKE!

Bûbê

pirsgirêkên tevgera rizgariya Kurdistanê bi xebat û tekoşînek rêxistinî çareser dibe. Eger em bixwazin tevgera Kurdistanê ji vê tengasiyê ku tê de derbas dibe derxînin, divê em xebata rêxistinî geştir bikin.

Wek tê zanîn piştî Cunta faşist rêxistinên me gelek darbên mezin xwarin û zerarên mezin dîtin, di wan heyaman de gelek mirov ji rêxistinên xwe veqetiyên. Bi taybetî ev bûyerên wiha li derwî welêt destpêkir û roj bi roj firehtir dibû. Bê gûman îro hat îspatkirin ku ev ne çare bû. Ji dewsa ku mirov bi awakî pozîtîf û bi karên kollektîvî problem û nakokiyên xwe çare ser bike, gelek dev ji karê rêxistinî berdan. Piraniyan wan çiqas ji rêxistina xwe dûrketibûn jî, wan her dem kar û xebata welatparêzî didomandin. Lê gelek ji wan kesan jî ev rê ji xwe re wek xelasbûnek dîtin. Êdî ew di nava xebata welatparêzî de ne dihatin dîtin.

Dixwazim bi kurtasi li ser ew kesên ji rêxistinên xwe veqetiyane û tu car jî dev karê welatparêzî bernedane bisekinim. Ji ber ku ez jî, ji wan kesên ku karê rêxistinê berdaye yek im. Ez wer bawer dikim ku em wan mirovên ku ji rêxistinên xwe dûrketine, serpêhatiyên xwe û raberdûyên xwe di ber çavan derbas bikin û dersan jê derxînin, wê gelek quncikê ku hîn tarî mane, bête rohnîkirin û wê di hinek waran de rê li ber me û yên din vebe. Lewra jî, ez dixwazim bi kurtayî bûyerên di serê min de derbas bûne bêjim, ku her hevalên ku rewşa wan wek a min e, ew jî karibin mûhaseba rewşa xwe bikin.

Min di sala 1970-an dest bi karê welatparêzî kiriye. Wê demê min li bajarê Mêrdînê dixwend. Wêk tê zanîn ku rûniştvanên hundir bajêr bi tevayî Erebin. Û qet ji kurda hez ne dikir in. Em yê ji der dora Mêrdînê hatibûn tev Kurd bûn. Ji bo kurdbûna xwe jî me lêxistin dixwar. Ji ber vê jî, em li hev civiyan ku em çarekê ji xwe re bibînin.

Diyar bû ku heta em xwe nedin ser hev û bi hevdu re xwe neparêzin, emê dê her ji Erebe Mêrdînê lêxistinê bixwin.

Ji ber vê jî me bi dest xebata ku em xwe bikin yek kir. Di nav me de hevalêkî endamê PDK-T (Partiya Demokratîta Kurdistanî Tirkîyê) hebû û bêtirîn organîzekirina xebatê wî dimeşand. Lê di despêkê de me kesekî nizanî bû, ku ew endamê partiyê ye.

Di nav vê xebata xwendevanan de tîkiliyê min bi partiyê re çêbû û heta sala 1974-an wek dilsozekî wan dan û stendinên me bi hev re domkir. Wan her gav behsa xebata welatparêzî, hêzî û partiyê dikirin. Di sala 1975-an de, dema ku ez hatim Diyarbekirê endamê partiyê tîkîlî bi min re danî û ez kirim endam. Ev jî bo min paye û serbilindiyek mezin bû.

Berî ku ez tîkiliyên xwe bi partiyê re dênim, hew min dizanî bû, ku ez kurd im. Ew jî bi saya serê erebê Mêrdînê bû! Ji ber ku dema wan li me mêze dikirin digotin: "Ev kurd in". Lê min Kurdistan ne dinasî û min ne dixwest ku em Tirkîyê perçe bikin. Ez li dijî wan hevalên ku bahsa dewletek kurdî û serbixwe dikirin derdiketim. Piştî tîkiliyên min bi partiyê re xurt bû, êdî tîgihîştim ku welatê me Kurdistan e û pêwîst e ku em wê ji bin destên dijmin derxînin.

Di girtigehê de tenê bîr û baweriyek me hebû; ew jî yekbûna nava me û tekoşîna li hember dijmin bû. Dema mirov dikeve tengasiyê, wê gavê bêtir qedir û qîmeta yekbûn û hevkarîya dizane.

Bi vî awayî ez demek dirêj di nav partiyê de xebitîm. Roj bi roj zanestîya min ya siyasî û tecrûbên min bêtir dibû. Piştî kongra sala 1977-an de min jî cihê xwe li gel wan hevalên pêşverû û şoreşger girt û li dijî bîr û baweriyê kevn rawestam. Ji ber kar û xebata xwe ya

siyasî wek gelek hevalên niştîmanperwer û şoreşger, ez jî ketibûn ber çavên dijminê xwînaxar û di du de meha sibata sala 1980-an de hatim girtin, nêzî sê salan di girtigeha Diyarbekirê de mam.

Dema ku di girtigehê de bûm, cunta faşist hat ser hukim, min û hevalên ku di girtigehê de bûn wer bawer dikir; ku niha hemû rêxistinên me yê welatparêz bûne yek, hêzên xwe gihandinin hev, di bin yek eniyê de yekitiyek xurt çêkirin e. Bi bîr û baweriyek wiha dema jî girtigehê derketim, min rewşek din dît. Ji dewsa yekbûn û yekitiya, belavbûnek mezin ketibû nav rêxistinên me. Wê rewşa xerab, tesîrek gelek mezin li ser min hişt.

Di girtigehê de tenê bîr û baweriyek me hebû; ew jî yekbûna nava me û tekoşîna li hember dijmin bû. Dema mirov dikeve tengasiyê, wê gavê bêtir qedir û qîmeta yekbûn û hevkarîya dizane.

Lê mixabin gava ez jî girtigehê derketim, min ew perçebûn, belavbûn û rewşa nexweş dît. Perçebûn û belavbûn di nava hemû rêxistinên de peyda bûbû û roj bi roj tesîra xwe dida diyarkirin. Vê nexweşiyê bi her aliyên xwe yê negatîf xwe gihandibû rêxistina me jî û rêxistin ketibû rewşek xerab. Ez jî demek dirêj, nezikî şeş salan ji rêxistina xwe dûr ketim. Lê li gor wê rewşa xerab jî, min her dem xwe wek endamêkî "Rizgarîxwazên Netewayê Kurdistanê" (RNK)ê didît.

Piştî vê dema dirêj ez ketim wê baweriyê ku kar û xebata welatparêzî bê rêxistinî naçe serî. Lewra, min biryara xwe da, ku ez dîsa vegerim nava refê xwe. Yek ji wan sedaman jî ew bû, ku rewşa rêxistina me gorî berê hîn zelaltir bûbû. Ew kesên dev ji rêxistinê bernedan û di wan mercên zor de xebata xwe ya rêxistinî domandin û bi hevdu re rêxistin parastin, hêvî û baweriyek taybetî dan min. Ji ber vê jî min biryara xwe da, ku êdî divê ez jî vê xebatê

nemînim, kar û xebata rêxistinî bido-minim.

Wek tê zanîn ji sala 1980-an ta roja îro, perçebûn û belavbûn di nava rêxistina me de peyda bûbû. Piştî vê êşa giran û hilweşandinê, karekî giran û dijwar derdikeve hemberî me. Di vî karî de pêwîst e ku her hevaleyê bê westandin li gor îmkânên ku dest dide têkeve nava vê xebata nûjen. Ji ber ku bê karê rêxistinî mirov nikare welat azad bike. Ji bo ku karê rêxistinî jî bête domandin, ji me re, kollektîvî, durustî û di warê rêxistinî de disîplînek divê. Ji ber vê ez hêvîdarim ku ew hevalên din yê ji rêxistina xwe dîrketine, rojê berî vegerin nav refên xwe û dest bi vê xebata nûjen û delal bikin. Divê em bikaribin pirs û nakokiyên xwe yê berê bi awakî rêxistinî çareser bikin. Ew jî di kongra rêxistinî de derbas dibe. Lewra jî, divê em heta kongrekê wan bidin alîkî û muhaseba wê di kongrê de bikin, wan niha nekin asteng li pêşiya vê xebata îro û pêwîst e ku em îro ew şertên ku bi hev re karkirinê peyde bikin.

Ji bo karên rêxistinî baş bête domandin ev tiştin sereke ji me re pêwîst e; ku em karibin karê xwe yê rêxistinî bi awakî kollektîvî, fedakarî, durustî û bi disîplînek bi bawerî bikin. Ger em wan pêwîstiyên pêknîne, emê di karê xwe yê rêxistinî de bi ser nekevin.

Ez niha gelek kêfxweşim ku piştî demek dîr û dirêj min xwe dîsa di nava heval û hogirên xwe yê berê de dît. Ev jî bo min payake mezin e, ku hevalên berê ev qedr û qîmet dan hevalên ji wan dîrketibûn û ew jî bîr nekirin. Destê xwe dan wan û ew dîsa kirin malê rêxistina wan. Armanca min ji van gotinan ne ew e, ku ez payekê bi taybetî bidim xwe û hevalên xwe. Mebesta min ew e, ku ew kesên ji rêxistinên xwe dîrketine êdî bi derengî jî be bighêjin vê baweriyê, ku bê kar û xebata rêxistinî em nikarin pêşya herin û divê em rojek berî rojekê têkevin nava refên xwe. Tenê bi vî awayî em dikarin tevgera welatê xwe bighêjin rêxistinîyê xurtir û welatê xwe rizgar bikin, gelê xwe jî bin nîrê zilm û bindestiyê derxînin.

Wek tê zanîn gelek endamên rêxistina RNK'ê yê ji kar û xebata rêxistinî

dîrketine û ta roja îro tu zerar nedane û bawerîya xwe ya kar û xebata siyasî wendane kirine henin. Dilê wan, bîr û bawerîya wan hîn bi rêxistina wan re ye. Lê ji ber hinek sedemên biçûk û metoddên rexnegirtin û hesabxwestinek ne di cih de hîn jî dervî rêxistina xwe mane. Divê em bikaribin vî tiştî çareser bikin, wek min li jor jî dabû diyarkirin ku bi awakî rêxistinî hesabên pêwîst ji hevdu bixwazin. Lê em îro kar û xebata xwe ya rêxistinî bikin, ku karibin di warê rêxistinî de pêşkevin. Pêwîst e ku em îro dîsa dest bidin hev, wek do îro jî emê karibin xebata xwe ya rêxistinî û welatparêzî bidomînin û bi serkevin. Ji ber ku çavê gelê me hîn li me ye. Pêwîst e, ew daxwazên ji me tên kirin, bi cih binin. Ji bo karên rêxistinî baş bête domandin ev tiştin sereke ji me re pêwîst e; ku em karibin karê xwe yê rêxistinî bi awakî kollektîvî, fedakarî, durustî û bi disîplînek bi bawerî bikin. Ger em wan pêwîstiyên neyînî, emê di karê xwe yê rêxistinî de bi ser nekevin.

Xebatek bê fedakarî û durustî ne mumkun e bighêje armanca xwe. Durustî neyênika karê mirovê rêxistinî ye. Bê karê kolektîvî û disîplînek jî dil û bi bawerî, xebat û tekoşîn ji astengan xelas nabe. Her gav wê pirsgerêkin wisa derkeve pêşya xebatê, wê demê mirov di çareserkirina wan de gelek zahmetiyên bibîne. Karê rêxistinî, bi xebatek kolektîvî dikane pêşve here. Biryarên ku bîr girtin çiqas kolektîvî be, hewqas kêmaniyên wan kêmtir bin û bêtir wê di jiyana de rola xwe bilîze.

Hewldanek xurt pêwîst e, ku rêxistina me mahkûmê şexsa nebe. Berpirsiyariyek kolektîvî û demokrasiyek bi rêkûpêk jî bo rêxistinîyê zor girîng e. Bê vê em nikarin ji nav dirî û kelaman xelas bibin.

Rêxistînek wek ya me, ku xwedî dîrokek dîr û dirêj û ji nava gel derketiye, bi berpirsiyariyek wiha dikare xebat û tekoşînek baştir bide û vatîniyê bê ser wê bi cih bîne. Ji ber ku hîn gelek hêviyên taybetî ji me tê kirin û divê em gorî wan heviyan xwe amade bikin.

Niha jî, ez dixwazim hinekî li ser rewşa em ew kesên ku li ewropa dijîn bisekinim.

Tiştên ku em, mirovên li Ewropa dijîn pêk binin çi ye û xebatek çawa jî bo me pêwîst e? Li gor dîtina min ew ev in:

Pêwîst e, ku her hevaleyê di warê zimanê zikmakî de xwe bighêjîne. Em bikaribin bi zimanê xwe bifikirin û binivîsin. Ji ber ku ziman hebûna netewekî ye. Dema zimanê netewekî bi temamî bête asimlekirin, ev tê wê manê ku ew netewe jî holê tê rakirin. Ji ber vê jî, dibê em hewl bidin ku bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin. Zarokê xwe hînî zimanî zikmakî bikin û nehêlin zarokên me, zimanê xwe yê şêrî jî bîr bikin.

Divê em têbigêhêjin ku pêwîstiyên girtiyên me, ji aborî bêtir, di warê tîkiliyan bi me he ye û daxwaza wan jî ew e.

Pêwîst e, ku em ew îmkânên li dewletên ewropa heye bi awakî baş bi kar binin. Zimanê wan hîn bibin. Doza welatê xwe bi wan bide naskirin, piştgirî û hevalbendiya doza welatê xwe xurtir bikin. Di warê teknîkî de xwe pêş ve bibin. Zarokên xwe bidin xwendin. Gorî îmkânên xwe di gelek waran de alîkariya hevalên xwe yê li welêt bikin. Kovarek bi zimanê kurdî bê waşandin. Di vê kovarê de hevalên xwe teşwîqî xwendin û nivîsandina kurdî bikin.

Pêwîst e, ku em, li her welatekî Ewropa dest bavên kar û xebatên demokratîk û bikaribin di wan karan de beşdar bibin. Em di warê demokratîk de çiqas bi hêz bin, em dê bikaribin bêtirî karê xwe yê rêxistinî jî bidomîne. Dema ku em têkevin nav karûbarê xebata demokratîk jî, divê em karê rêxistinî jî neke nav komelakê, karê komelê û rêxistinî jî hevdu cûda bikin.

Di warê aborî de piştgirî û alîkariya hevalên li welêt bikin. Kesên di zîndana dane, bi tenê nehêlên. Bi wan re bi her alî bibin heval û hogir. Divê em têbigêhêjin ku pêwîstiyên girtiyên me, ji aborî bêtir, di warê tîkiliyan bi me he ye û daxwaza wan jî ew e.

Divê em jî hevalên xwe hez bikin, hevaltî û dostaniya xwe kurtir bikin. Ji rêxistinên din yê şoreşger û welatparêz hez bikin, tîkiliyên xweş û germ li gel hev dîne. Nêzîkiyê di nava heval û dostan de geştir bikin.

Bi vî awayî hêviyên me wê geştir bibin. Xebat û tekoşîna gelê me wê xurtir bibin. Rizgariya welatê me û azadiya gelê me wê nêzîktir bibin.

TÎRÊJ

Bavê Hêvî

Ziman û edebiyat di jiyana her neteweyî de cihekî zor girîng û taybetî digrin. Eger Netewekî ziman û edebiyata wî qedexe be û di bin nîrê kolonyalîzmê de be, wê gavê bêjeya "girîng" jî têrê nake.

Kolonyalîstên hov û xwînrej bi hemu zordarî û îmkanên xwe dixwazin ku gelê me ziman û edebiyata xwe ji bîr bike û wî ker û lal bihêle. Ew baş dizanin, ku Netewekî bê ziman û edebiyat hêsantir e, ku di bin destê wan bimîne. Ji ber vê jî bi vê diwartiyê êrîştî ser ziman û edebiyata gelê me dike. Di vî warî de jî şerekî mezin di nav gelê me û dijmin de dom dike.

Tevî ku edebiyata kurdî ya bi devikî xwedî dîrokek dûr û dirêj e jî, lê ji ber vê hov û sîtemkariya dijmin di warê nivîsandinê de gorî wê dîroka xwe pêşde neçûye. Li gel vê rewşa neyînî (negatîv) jî, gelê kurdistanê di vî warî de li hemberî dijmin bê rawestan şer kirîyê û ev şer jî, roj bi roj xurtir dibe. Di vî şerî de, barê mezin li ser helbestvan û nivîskarên me yê ronakbîr in.

Di vê serîhildan û berxwedanê de, gelê kurd gelek helbestvan, stranbêj, çîrokbêj û nivîskarên bi rûmet derxistîye û hîn jî derdixîne. Em baş bawer in, ku di vî warî de jî, miradê dijmin ewê di qirika wî de bimîne. Tevî bê îmkanî û zordariya li ser gelê me jî, ziman û edebiyata kurdî di warê nivîskî jî pêşde dehere û divê em wek vatîniyek netewî hewl bidin, ku hîn jî pêşdetir bibin. Bi zimanê xwe yê şêrîn û dewlemend binivîsin û bixwînin.

Yek ji wan helbestvanên bi nav û deng jî, Seydayê TÎRÊJ e. Lê mixa bin heta niha dîwanên wî bi awakî giştî nehatin weşandin û di nav gelde belav nebûnin. Eger em çend helbestên

wî yê ji alî sitranbêjan bûnin sitran bidin alîkî, wê gavê em dikarin bi hesanî bibên, ku gelê me ji tama wan helbestên şêrîn, xweş û bi rûmet bê par ma ye.

Ji ber vê jî, vatîni û xizmetek gelek mezin e, ku ew helbestên hêja bê weşandin û di nav gel de bê belav kirin. Wê gavê, xwendevanên bêtir bikaribin vî helbestvanê mezin binasin.

Seydayê Tîrêj, di helbestên xwe de, zilm û sitemkariya li ser kurda, sedemên bindestîya gel û ji bo rizgariya

Birahîmê Golî, Quranê û çend kitêbên olî dixwîne. Wek gelek helbestvanên kurda ew jî di medresa olî de dest bi xwendin û nivîsandinê dike.

Ew di sala 1937-an de hatiye bajarê Amûdê û li wê derê ketiye dibistanê. Pênc salan li wê dibistanê xwendiyê. Lê, ji ber mercên aborî xwendina xwe nedomandiye. Tekiliyê wî bi helbestvanên mezin Cigerxwîn, helbestvanên hêja û ronakbîrên bi rûmet Qedrîcan û Nuredin Zaza re xurt bû ye. Bi tesîra wan jî, evîna helbestnivîsandinê di dilê

wî de şax daye û bi wan re xebata niştîmanperwerî kiriyê. Wek gelek welatperwer û ronakbîrên kurda Seydayê Tîrêj jî di nav rêxistina "Xaybûn" de cihe xwe girtiye. Li gel nivîsandina helbest û çîrokan, tekoşînek siyâsî û bi rêxistinî jî meşandiye.

Mamostayê mezin Cigerxwîn di diwana xwe ya "Kîme Ez" de, li ser Seydayê Tîrêj, bi navê wî yê rastî (Naîfê Heso) helbestek nivîsandiye û hevîyên hêja ji wî kiriyê. Seydayê Cigerxwîn di wê helbestê de wiha dibê:

**"...Ev xwendin û zanebûn
Nêzik dikin serxwebûn
Xortên wek te pir zana
Gerek bêjin; Nezana
Bira destên hev bigrin
Di vê rê de em bimrin..."**

Mamoste Tîrêj, li gel hinek kurte çîrokan du dîwan nivîsandiye. Navê wan "xelat" û "Zozan" in. Diwana xelatê di nêzik de ji alî weşanên "NIŞTÎMAN" de tê weşandin.

Seyda, niha li Kurdîstana rojavaya başûr dijî û helbestên hêja dinivîsîne. Em hevîdarin ku jiyana wî dirêj be û berhemên heja ji bo gelê me biafirîne. Ev helbestan li jêr hatîye nivîsandin, ji Diwana Xelatê hatîye girtin.

kurdistanê pêwîstiya tekoşînek bi tifaq û canbêzariyek bê sînor, bi hunermendîyek mezin anîye ziman.

Mamoste Tîrêj di sala 1923-an de li qeza Qamişlo, li gundê Nicîmê hatîye dinê. Navê wî yê rastî Naîf e. Ew kurê Heso ye û ji malbatek hejar e. Gava ew dibe şeş salî, bavê wî mala xwe bardike û li gundê Sêmitikê bi cihwar dibin. Seydayê Tîrêj li wê derê û li cem Mele

BILBILÊ DILŞADÎ

Ey bilbilê dilşadî hela, wer bike fixan
Derdê me giran ey bira, birîna me kûr e.

Gorî te bitin cerg û dil û mêlak û hem can,
Dengê teye xweşitir, ji ney û nay û bilûrê.

Sê hawe te deng, yek ji sira bayê sibaye,
Hawê dî ji dengê xuşîna, dehi û reza ye,

Hawê sisiya, ji bêhna şimamok û gula ye,
Lewra ku li dinê tu, bi nav û tu meşûr e.

Karwanê me va bi rê ketî, lê şevreş û tarî
Sermaye terez, kulyên di berfê her dibarî.

Bahoze çelapek têne mej her çar kenarî,
Warê me welate ey heval, rêça me dûre,

Çar hawêr me diz û keleş in, têk dane dijmin
Mej hev radiqetînin bir bi bir, heyf û mixa bin,

Qet çarew ûmîda me nemaye, bilbilê min,
Meydane ji bo hirç û çeçel, gur zûre, zûre,

Meydane ji bo hirç û çeçel rovî û keftar,
Gorî te me bilbil, ji serê darê tu wer xwar

Da pêkve mijûl bin bi xwe, çend rojên di dijwar,
Îro li me ferman e, li ser gerdenê şûre,

Destê tewqe yê îro ku em, herdu bidin hev,
Çend sal û zemanên, di xerab jîn em di gel hev.

Dinya bi xwe dewran e bizan, geh roje, geh şev.
Geh tarî û dûman e, û geh rewşen û nûr e.

Rewşan kirî Kurdistan, bi carek wê seraser
Nişana sibê ye, fereca xêrê ne dûr e.

Piştî wê sitêrê bi xwe berbanga sibê ye,
Wê roj hilê rohnî têkeve şûna şevê ye.

Karwanê me wê bighêje war û meqsedê ye,
Çerxa felekê herdem, ji fitl û ger û dewre,

Çerxa felekê herdem bi fetl û ger û dewran,
Hêvî û hewara me, di yezdanê dilovan,

Ûmîda me herdem bi xwe serdarê li Berzan,
Wek tîrêj dibêje jîn divê kotek û zore...

Dina xwe bide nêk bayê barîn ey birader
Sitêra sibêhê îro ji şerqê li me da der.

ZAZAKÎ

DIMILÎ

ZAZAKÎ

DIMILÎ

Wendoxî Ercîyayey,

Ena amori NIŞTIMAN peyro, ma hezey Redaksiyon qerar da ki, ca bidir Zazakî (Dimilî) zî. Se ki wendo ma zî zanî, amori Niştîman vîyaertonî di ca nêdîya Zazakî. Bi raştey semedê yê, Redaksiyon marî kemonêya gird bî. Kovarî ma ena vengey xo erqelya. Hend tepa mendîş ra, ena vatey (vezîfê) xo ca anayîşî rî, erê mendîş nêhesbêno. Bes merdûm xetonî xo berqilû û herindey yêndekirû. H'eya dest mara zî bêrû ma ena vengayê xo, pê keda ki ercîyayê pir bikirî.

Zaf wendoxî ma zî zonî ewro Zazakî minteqey Kurdistanî hera di yenû qal kerdîş. Zazakî lehçakî Kirdkîya herî dewlemendraya. Deyr (lawîk û êb.) fiştonîk, hikayê, vatey verîno, şîr (helbest), leqmatîkî, duay, zewtî û ê bînî... Zazakî di edebîyat nûştey tarîxî, hama ma vacî zaf teyno. Herûndey nûştîşî di edebîyatî fekî aver şîyo û zengînû. Teverî enawara zî, merdûm eşkeno vacû ki, zaf çî ercîyay mîyonî ena dema derg û dila di bî vîai. Belaw wextî wextîno di roşnebîr ma Zazay kê mî bî û ayên ki bî zî goş nêdo gironêy ena mesela. Roşnebîrî ki kunca ca girewtî mesela Zazakî nêoma vîrî yîni. Heta demonî peyîno zî ena qeyde rumitî.

Eyro dem bedîliya. Pê sayê teyn roşnebîrûn û niştouxûn delalû, meseley mayê zwen û kulturî oma kendîş. Zaf çî omo nûştîş. Xebatey ênî roşnebîronî vîcnayey, edebîyatî ma warû weşî di rayer ra fina. Edebîyatî Zazakî hetî nûştîşê di roc bi roc aver şîno. Nûştoxî ma eyro vêş bî. Lê belê mî embazî ki nûsnenî, fekî dormarey xo xebetnenî. Ena merhela di eno heya yew ca zî normalû. Zer wazena ki nûştoxî ma eno ferqî nûştîşî û wendîşî kê mî bikî û têdir rayerî ki vîni, ku her kes bê zehmet beşkû binûsû û bwenû. Ma ena zî zonî ki cirî xêlek wext lazîmo. Vatey ma Redaksiyoney Niştîmanî enaya ki, kesik (merdimik) nûştey xo marî erşawen hezey orjinalî xo kovarî ma di vecî. Ma têkiley fekî nûştoxî bibû. Ma nêşkenvîa vacî heme şîdi ma zonayey û xorî besî. Bê şîk wendoxî ma kemûney ma vîni û pol bidî ki xeletey ma kê mî bikirî.

Ma ena bawerîdey ki; roşnebîr, zunayê û wendoxî Zazay paşt bidî û peyra ma rî lehçey Zazakî di nûştîş berşawî. Se ki vatey verînon ma di vonî: "Her vaş kokî xo serû zergû benû" Lehçey mayo wêş Zazakî pêy nûştîş û wendîş aver şînu. Ma enkêra şîmarî spas kenî û pawey nûştey şîma monenî.

DANEZANA KONFERANSA RIZGARÎXWAZÊN NETEWAYÊKURDISTANÊ

Konferansa RNK'ê ya yekem li Ewropê piştî demek dirêj ya amadekirinê di navbera (...) 1990'an de civiya û tevî pêkanîna vatinîyên xwe bi serfirazî dawî hat.

Ev cara yekem e ku rêxistina RNK'ê ya derveyî welêt konferanseke weha li dar dixe. Kiryar û biryarên konferansê bi xebata RNK ya derveyî welêt ve girêdayî ye. Konferans bi beşdarîyêke fire ya Rêxistina RNK'ê li Ewropa li dar ket. Ji ber ku ev konferansa yekem a Rêxistina RNK li Ewropa bû. Bi stendina hin biryarên girîng û giranbûnîya demajoya siyasî ya dinyê û Kurdistanê di dîroka Rêxistina RNK'ê ya Ewropa da çiyek gelek girîng digre.

Di Konferansa RNK ya Ewropa a yekem de, hêjandinek bi tevayî li ser rewşa berê, froyîn û pêşeroj a Rêxistina RNK li Ewropayê pêkanî û ji bona derveyî welêt vatinî û berpîrsiyarên nû ji bo Rêxistinê bi çî kir.

Wek ku di Konferansê da jî hat zimên di van salên dawî de nêzîkî destpêka qirnê 21'an de, li dinê bûyerên gelek girîng tîn jîyandin. Serkaniya van bûyeran ji rewşa niha ya Yekitiya Sovyet û dewletên sosyalist yê din pêk tê. Di nav dewletên sosyalist de bi gelemperî demek jihevketin û belavbûnê destpêkirî ye. Konferansa me da diyarkirin ku em bala xwe bidin van bûyerên ha.

Beşdarên konferansê di wê ditîn û bawerîyê de bûn ku çewtî û şaşiyên dîroki yê pirali cihderka bûyer û qewimandinên li welatên Sosyalist in. Li gor Konferansê ji ber van bûyerên rojane yê nebaş, mehkûmkirina sosyalîzma zanistî lénêrîneke çewt e. Pêwîst e ku li hember vî tiştî têkoşîna îdeolojîk bi xwurtî bête dayîn. Sosyalîzma zanistî li ser wan çewtî û şaşiyên dîroki ku heta roja froyîn pêkhatine û pê re jî li ser lêkolîn, tecrûbe û bidestxistinên berêve rêçika xwe ya pêşkeftî wê bidomîne. Tenê sosyalîzm dikare rêya pêşketina dîroki û civakî veke û rêya rizgarîya bi rastî pêşkêşî mirovayetiye bike. Sermayedarî nebûye rêya rizgarîya mirovayeti û nabe jî.

Di bin tesîra van bûyer û guhurandinên dinyê de şoreşa Kurdistanê jî dikeve nav rewşek nû. Kurdistan bi seran serve li gor dîroka xwe ya nêzîkî di nav rewşa herî germ û lebkandî de dijt. Dewletên mêtinkar bi piştgirîya emperyalîzmê û kevneperestî ya herêmi li hember pêşketina tevgera rizgarîya gelê kurd, tevî bi karanîna çekên kîmyewî hemû metodan bikartînin. Gelê kurd di têkoşîna rizgarîya netewî de roj bi roj zanatir dibe. Tevî vê jî pêwîstiya gelê me bi rêxistineke siyasî û xurt, di nav xwe de bi yekîti û hevkarîyê heye. Rizgarîya gelê Kurd bi vê ye û çekê wî yê herî mezin jî ev e. Vatinîyên ku dikeve ser milên rêxistin û partiyên gelê kurd li her perçên Kurdistanê jî ev e; pêkanîna hawên têkoşîn û rêxistinîyên şoreşger ku karibe vê hêza herî mezin ya gelê kurd bixebitîne, rê, rêbaz û pergala wê pêşbixe.

Ev nêzîkî deh salane ku dîktatoriya faşîst ya mêtinkar li Tirkîyê û Kurdistanê dom dîke, lê têkoşîna şoreşgerî ya gelê me ranekirî ye. Di welatê me de bi awakî gelfrî pêlek şoreşger ji nûve bilind dibe. Li Kurdistanê bakur tevgera rizgarîya netewî civakê radipêşe û awakî gelfrî distîne. Ev tevgerên ku di seranserî Adarê de li gelek bajar û qezayên Kurdistanê de li pey hev pêkhatin dide nîşandan ku tevgera rizgarîya netewî gihiştîye warekî nû. Ev bûyerên ha careke din didin nîşandan ku gelê me di warê tégîhiştandina zanebûnîya xwe ya dîroki de ye. Dijmîn dixwaze wek her car dîsa berî ku tevger bistewe, bifetisîne. Hêzên demokrat û netewî yê Kurdistanê pêwîst e ku vê listikê pûç bikin. Bêyî ku têkevin nav listikên dijmin û bêyî ku ji hêzên tesfîyekarên rast û çep re sedeman pêkbinin, pêwîst e ku ji van tevgerên civakî yê li Kurdistanê bilind dibin re pêşkêşî bikin. Pêre jî himên leşkerî û siyasî yê tevgera rizgarîya netewî di nav tevgerên civakî de xurt bikin. Bila bê zanîn ku heta hêza şoreşger ya civakî neyê xebitandin alternatîveke şoreşgerî nayê pêkhatin.

Konferansa RNK a yekem li Ewropayê jî bona balkîşandina ser rêya rast û çep ya li ser tevgera netewîya kurd gazî hemû hêzên demokrat û netewî yê radikal dîke. Xebata bi rêya fermî avakirina partiyek kurd û "Rapora Rojhilat" ya SHP mîldariya vê tehlûka hanê nîşan dide. Vatinîya hêzên demokrat û netewî yê Kurdistanê pûçkirina van listikên weha ye. Rêya vê jî ev e ku hêzên demokrat û netewî yê Kurdistanê yê radikal di demek kurt de alternatîveke şoreşgerî pêşkêşî gelê me bikin û himên wê yê rêxistinî û siyasî avabikin.

Vatinîyên dikevin ser milên hêzên demokrat û pêşverûyên Tirkîyê jî ev e; Pêwîst e ku carekê din bê diyarkirin ku bingehê kevneperstî û dijî şoreşgerîyê, bi giranî di Kurdistanê de ye. Heta ku girêka kurd û Kurdistanê neyê vekirin, mirov li Tirkîyê nikare hebûna demokrasîyêk rast û demokratbûnîyêk cidî bîne ziman. Bi bingehî ve rêya çareserkirina vê girêkê di serketina şoreşa Kurdistanê de derbas dibe.

Konferansa RNK ya yekem li Ewropayê bi hemî rê, hawe û pergala şoreşgerî ve piştgirîya têkoşîna ku ji aliyê Rêzgarîxwazên Netewayê Kurdistanê (RNK) ve tê meşandin dîke. Hevkarîya vê têkoşînê wekî karê xwe yê sereke û bingehîn dibîne. Vatinîya bingehî firo li Kurdistanê honandina hemû hêzên welatparêz yê gelê me û amadekirina têkoşîna rizgarîya netewî ye. Di navbera hêzên demokrat û welatparêz de bi berfirehî avakirina platformek yekîtiya şoreşger qûlpek jî van vatinîyan e.

Konferansa RNK ya yekem li Ewropa, ji bona pêşerojê pêkanîna karên li Ewropa biryarên girîng girtin û ji bona meşandina xebata xwe bernamak rêber çêkir. Li gor pêwîstîyan emê di pêşerojê de gelê xwe yê welatparêz û raya şoreşger jî agahdar bikin. Konferansa RNK ya yekem li Ewropê, ji bona karê pêşerojê wê bibe gavavîtinek girîng.

-BIJÎ RIZGARÎXWAZÊN NETEWAYÊ KURDISTAN! (RNK)

-BIJÎ KONFERANSA RNKÊ YA YEKEMÎN LI EWROPÊ!

-BIJÎ TEKOŞÎNA GELE ME YA JI BONA SERXWEBÛN, DEMOKRASÎ û SOSYALÎZMÊ

.....1990

RIZGARÎXWAZÊN NETEWAYÊ KURDISTANÊ

(RNK-KUK)

KOMÎTA RÊVEBIR YA EWROPÊ

KWEDÎ: KOÇ-KAK, Komela Çanda Karkerên Kurdistanê

SAHIBI: KOÇ-KAK, Kürdistan İşçi- Kültür Derneği

UTGIVARE: Kurdistan Arbëtar Förening

ADRES: Box: 7031, 163 07 Spånga

Postgiro 98 66 50 - 0